

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ι. ΝΑΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΕΥΛΟΓΙΑ

’Ετος ΙΒ’ • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

’Αριθ. Τεύχους 128

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΥΠΑΚΟΗ" Επιλεγμένα Βιβλία - Έκθέματα

Τό Βιβλιοπωλείο σᾶς περιμένει καθημερινά, Μαυρομυχάλη 96, μέ ἐπιλεγμένες ἐκδόσεις, συλλογή ἱστορικῶν καί παιδικῶν βιβλίων, χειροποίητους διακοσμημένους ἐπενδύτες βιβλίων ἀπό δέρμα, θυμίαμα, καί χειροποίητες πρωτότυπα διακοσμημένες πασχαλινές λαμπάδες μέ ἄσπρο καθαρό κερί μελίσσης, ζωγραφισμένες στό χέρι κάρτες καί ἄλλα χειροτεχνήματα γιά πασχαλινά δῶρα. Ἐκτελοῦνται καί τηλεφωνικές παραγγελίες.

Τηλ.: 2103635913 καί Fax: 2103607890

ἐνοριακή ΒΥΛΟΓΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Ι. Ν. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ

(Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν)

Ἀσκληπιοῦ 38 (Ἀθήνα) Τ.Κ.106.80

Τηλ.:2103612449 - Fax:2103627037 - e-mail: vasvolou@otenet.gr

www.agnikolaos.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Ἱ. Ναός Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων

ΕΚΔΟΤΗΣ - Διευθυντής Συντάξεως: π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Καλλιτεχνική Ἐπιμέλεια: Σαπφώ Νίνου

Τυπογραφική Ἐπεξεργασία: Σπύρος Κροντήρης & Δέσποινα Καρζή

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ:

Ἐκδόσεις "ΥΠΑΚΟΗ"

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Ἐπιτρέπεται ἡ μέ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀναδημοσίευση τῶν ἀρθρῶν τοῦ τεύχους αὐτοῦ μέ τήν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νά ἀναγράφεται στήν ἀναδημοσίευση ἡ πηγή προελεύσεώς τους καθώς καί ὁλόκληρο τό ὄνομα τοῦ συντάκτου τους καί ὄχι μόνο τά ἀρχικά του, μέ τά ὁποῖα τυχόν δημοσιεύονται τά ἀρθρα στό περιοδικό μας.

Ἀφιέρωση στό τριετές Μνημόσυνό του τῆς 13-4-2013

Ο Π. ΜΑΡΚΟΣ ΜΑΝΩΛΗΣ Ο ΠΡΑΨ ΚΑΙ ΑΝΕΞΙΚΑΚΟΣ ΜΑΧΗΤΗΣ!

Ο ἁγιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Μᾶρκος Μανώλης συμπλήρωσε ἤδη τρία χρόνια ἀπουσίας ἀπό τήν στρατευομένη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μας διότι εἶναι πλέον πολίτης τῆς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας, στήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Ἡ ἀπουσία του γίνεται κάθε μέρα καί πιό αἰσθητή σέ ὁ-

λους ἐκείνους πού ἀρνοῦνται νά συμβιβασθοῦν μέ τήν παραπαίουσα ὁλοένα καί περισσότερο ἐκκλησιαστική μας ζωή καί αὐτό ὀφείλεται, ὅχι τόσο στό ὅτι δέν ὑπάρχουν πιά παραδοσιακοί κληρικοί, θεολογικά κατηρτισμένοι καί ἐνάρετοι, ἀλλά γιατί ὁ π. Μᾶρκος ἐνεργοῦσε «ὡς ἐξουσίαν ἔχων καί οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς»!

Εἶναι περιττό νά ἀναλύσουμε τήν ἀβυσσαλέα διαφορά τοῦ «ἐξουσίαν ἔχοντος» ἀπό τοὺς λογίους θεολόγους, κληρικούς καί λαϊκούς, ἔστω καί ἂν αὐτοί οἱ λόγοι ἀκολουθοῦν παραδοσιακή ἐκκλησιαστική τακτική καί ἔχουν Ὁρθόδοξο φρόνημα. Ἡ διαφορά

ἐγκείται στήν «δύναμιν Θεοῦ» πού μεταδίδει ὁ λόγος καί ἡ παρουσία τοῦ μετόχου τῆς Θείας Δυνάμεως, ὥστε νά «**μωραίνονται οἱ δεινοὶ συζητηταί**» καί νά «**μαραίνονται**», δηλαδή νά χάνουν τή δύναμη καί νά καταισχύνονται, «**οἱ τῶν (θεολογικῶν) μύθων ποιηταί**»!

Ὁ π. Μάρκος πλήν τῆς Θείας ἐξουσίας του, πού ἔκρυβε ἐπιμελῶς στήν ταπεινή καί εἰρηνόχυτη προσωπικότητά του, ἦταν αὐτός καί ἡ συνεκτική δύναμη πού ἔνωσε τοὺς πλέον ἀσύμβατους χαρακτήρες σέ μιά κοινή πνευματική πορεία καί στόν κοινό πνευματικό τῆς Πίστεως ἀγῶνα. Ἐνωσε ἀδιακρίτως μορφώσεως, ἀξιωμάτων ἢ κοσμικῆς αἰγλης, ἀγωνιστάς καί, ὡς πνευματικός ἀλείπτης, τοὺς ὁδηγοῦσε σέ μάχες πνευματικές χωρίς συμβιβασμούς καί ὑποχωρήσεις, ἐκεῖ ὅπου ἡ Ὁρθοδοξία, δηλαδή ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἦταν τό κινδυνευόμενον. Μὲ τὴν πρὸς τὸν Θεόν παρρησία του καί ἀκεραιότητά του μετεμόρφωσε ἀναξίους σέ ἀξίους, μεταποιῶντας σέ πράξη τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ «**ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου ὡς τό στόμα μου ἔσται**»!

Ὁ π. Μάρκος ἦταν αὐτός πού ἐργαζόταν κατὰ μίμησιν Θεοῦ. Ὅπως ὁ Θεός μας συνεχῶς κρύβεται καί προβάλλει τοὺς ἀγίους, σάν νά εἶναι αὐτοὶ πού κάνουν τὰ κατορθώματα καί τὰ «σημεῖα» καί ὄχι Ἐκεῖνος, ἔτσι καί ὁ π. Μάρκος ἔκρυβε τὸν ἑαυτό του καί τὰ χαρίσματά του, προβάλλοντας συνεχῶς τοὺς ἄλλους, ἀκόμη καί τοὺς ὀλιγοτάλαντους καί μετρίους, μεγιστοποιῶντας καί τίς πιό αὐτονόητες ἐνέργειές τους καί ὑψώνοντας στόν «**Ὁρθόδοξον Τύπον**» τὰ πιό ἀπλᾶ κείμενά τους σάν φλόμπουρα Ὁρθοδοξίας, ἀφοῦ τὰ παρουσίαζε μὲ λεζάντες καί προλόγους πού ἔδιναν τέτοιες προεκτάσεις στά κείμενα, ὥστε στοὺς ἀναγνῶστες νά κυριαρχῇ ἡ παρουσίαση τοῦ κειμένου καί ὄχι αὐτό καθ' ἑαυτό τό κείμενο.

Ὁ π. Μάρκος συστράτευε συναγωνιστάς χωρίς νά τοὺς προσκαλῇ. Πρόσκληση ἦταν ἡ δική του –ψυχῇ τε καί σώματι– ἀγωνιστικότητα. Μιά ἀγωνιστικότητα πού δέν ἄρχιζε ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀλλὰ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο. Ἡ ἀγωνιστικότητά του εἶχε ἀφετηρία τὸν δικό του καθημερινὸ ἀγιασμό, τὴν δική του καθημερινή ἀποξένωση ἀπὸ τὰ «στοιχεῖα τοῦ κόσμου» καί ὅσο αὐτός του ὁ ἀγώνας προέκοπτε, τόσο πιό πολὺ κοινωνικός γινόταν, πιό πνευματικά προσιτός, προσηγής, κηδεστής τῶν πάντων καί παράκλητος. Οἱ ἄνθρωποι πού εἶχαν τὴν εὐλογία νά τὸν γνωρίσουν ἔβλεπαν στό πρόσωπό του καί στίς ἐνέργειές του τὴν ἀδιάκοπη παρουσία τοῦ Οὐρανοῦ στὴ γῆ, ἔβλεπαν τὴν ἐνσάρκωση καί ἐφαρμογὴ τῶν λόγων τοῦ Εὐαγγελίου, τό ὁποῖο, λόγω τῆς δικῆς μας ἀθλιότητος «**ἠτόνησε**» στίς μέρες μας καί, κατ' οὐσίαν, «**ἀργεῖ**».

Ὁ π. Μάρκος γνώρισε πολλούς «ψευδαδέλφους» ἀλλά ποτέ δέν τούς φέρθηκε ἀνάλογα. Οὔτε τήν στοιχειώδη παιδαγωγική ἀντιμετώπιση δέν τούς ἔκαμε, ἀλλά πάντοτε τούς ἀντιμετώπιζε σάν φίλους καί κοινούς ἀγωνιστάς.

Πόσες φορές στενοί συνεργάτες του δέν πῆγαν σέ ἀντίπαλα “στρατόπεδα” εἴτε γιά χρήματα, εἴτε γιά δόξα; Πόσοι ἀπό ἐκείνους πού εὐεργετήθηκαν ἀπό τόν π. Μάρκον μέσῳ τῆς προβολῆς τῶν δικαίων τους ἀπό τόν «**Ὁρθόδοξον Τύπον**», ὅταν ἄλλαζαν οἱ ἐκκλησιαστικές διοικήσεις ἔκαναν πῶς δέν εἶχαν καμμία σχέση μαζί του; Πόσοι καί πόσοι δέν τοῦ «ἔκοφαν τήν καλή μέρα» ὅταν μετά ἀπό πολυχρόνια ὑποστήριξη τῶν δικαίων τους ἔπαυε τίς δημοσιεύσεις ἀφοῦ τό θέμα εἶχε κορεσθῇ; Καί ὅμως! Ἐντελῶς ἀγνώμονες γιά τά προηγηθέντα, ἐφέροντο πρός αὐτόν ὡς εἰς ἐχθρόν!

Πῶς νά μή θυμηθοῦμε τούς Ἀντιοικουμενιστάς–«Δουρεῖους ἵππους», οἱ ὁποῖοι χρησιμοποίησαν τόν «**Ὁρθόδοξον Τύπον**» γιά τήν προβολή τους στούς εὐσεβεῖς ἀναγνώστες ὡς ἀκραιφνῶς Ὁρθόδοξοι, ἐνῶ τήν ἄλλη στιγμή ἦσαν ὁμοτράπεζοι τῶν ἐμπαικτῶν τῆς Πίστεως!

Ὁ π. Μάρκος ἐγίνε κατὰ κυριολεξία «πάντων περίφημα». Ὅλοι τόν εὗρισκαν ὅταν τόν ἐχρειάζοντο, λίγοι, ὅμως, ἦσαν ἐκεῖνοι πού τόν ἐγνώριζαν πραγματικά καί ἦσαν πάντοτε μαζί του, ὅπως ὁ Γέροντάς μας, ὁ π. **Σίμων Ἀρβανίτης**, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔλεγε, ὅταν ἀκόμη ὁ π. Μάρκος ἦταν διάκονος: «**Ὁ Μάρκος ὅλους τούς γνωρίζει. Μὴν κοιτᾷς πού δέν μιλάει!**», ἐννοῶντας τό χάρισμα τῆς διακρίσεως καί τῆς γνώσεως πού εἶχε λάβει ὁ π. Μάρκος λόγῳ τοῦ εὐλογημένου συνδυασμοῦ πού εἶχε ἐπιτύχει: Τῆς θεολογικῆς σοφίας καί γνώσεως καί τῆς νηπιότητος στήν κακία καί τῆς ἀνεξικακίας του.

Ὅλους τούς γνώριζε στό «**εἶναι**» τους καί ὄχι στό «**φαίνεσθαι**», ἀλλά μιλοῦσε μόνο γιά νά ἐπαινέση, ποτέ γιά νά διαπορπεύση κάποιον, ἔστω καί ἂν εἶχε στοιχεῖα γιά τήν προσωπική ζωή κληρικῶν, τά ὁποῖα ἂν ἦρχοντο στό φῶς, οἱ κληρικοί αὐτοί θά ἔπρεπε νά ἀφανισθοῦν ἀπό τό προσκῆνιο. Ἀρκετοί εἶχαν καί διοικητικές θέσεις...

Ποτέ δέν ἐπέτρεψε νά δημοσιευθῇ στόν «**Ὁρθόδοξον Τύπον**» πληροφορία γιά τήν προσωπική ζωή κληρικῶν ἢ λαϊκῶν, ἐκτός ἂν κάποιες περιπτώσεις εἶχαν ἤδη λάβει δημοσιότητα, ὁπότε ἔπρεπε νά ἀντιμετωπισθῇ ὁ σκανδαλισμός τῶν πιστῶν. Ἔθιγε μόνο τίς παρεκκλίσεις ἀπό τήν εὐσέβεια καί τήν Ὁρθόδοξη Πίστη μας.

Ἀγωνίσθηκε γιά τήν κάθαρση τοῦ κλήρου γιατί τήν θεωροῦσε ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς πνευματικῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς

Ἐκκλησίας.

Ὁ μακαριστός π. Μάρκος ἀγάπησε ὑπερβαλλόντως τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον καὶ Ἐκείνη τὸν ἀξίωσε νὰ γίνῃ καὶ αὐτός «**δένδρον ἀγλαόκαρπον**», πού πνευματικά «**ἔθρεψε πολλούς**» καὶ «**ξύλον εὐσκιόφυλλον**» πού ἀνέπαυσε πολλούς ἀπὸ τὸν καύσωνα τῶν παθῶν καὶ τῶν δυσχερειῶν τῆς ζωῆς.

Ὁ π. Μάρκος ἦταν ἓνα **πιστό ἀντίγραφο τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ!** Εὐγενής, ἀπλοῦς, ἀπέριττος, ἀνεξίκακος, συγχωρητικός στοὺς ἐν μετανοίᾳ ἁμαρτωλούς, ἐπιεικής, φιλάδελφος, ἄγγελος τῶν φυλακισμένων, φιλακόλουθος, ἐγκρατής, εὐπροσήγορος, μελίχιος, θεολόγος νοῦς, βλέπων, ἀταλάντευτος στὰ τῆς Πίστεως καὶ ἀσυμβίβαστος μέ ὁποιαδήποτε παραχώρηση Ἀληθείας, ἀφηγῶν τίς ἀπειλές, τίς διώξεις, τὰ Δικαστήρια, λαλῶν πάντοτε δίκαια μετὰ παρρησίας, βαθείας ταπεινώσεως καὶ Ὁρθοδόξου ἀκριβείας.

Ὁ πολυσέβαστός μας π. Μάρκος, ἐκάλυπτε μέ τὴν προσωπικότητά του πολλούς τομεῖς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς, «**δίχα πομπῆς**», γι' αὐτό ἡ ἐπίγεια σωματική ἀπουσία του ἄφησε πάμπολλα καὶ δυσαναπλήρωτα κενά, πού μόνο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ. Αὐτό φαίνεται πολὺ καθαρά καὶ εἶναι τραγικό τό ὅτι αὐτοὶ πού πρέπει νὰ τό ἰδοῦν δέν τό βλέπουν.

Πολλοί θά θεωρήσουν ὑπερβολικά καὶ –ἴσως– συναισθηματικά τά λόγια μου. Ὅμως, δέν ἔχουν δίκιο. Ἀπλῶς βλέπουν τά πράγματα διανοητικά καὶ δίδουν μεγάλη σημασία στήν κοσμική ἀναγνώριση καὶ στήν διαφήμιση τῶν προσώπων καὶ τότε μόνο τοὺς δίνουν σημασία. Ἡ προσοχή τους ἐστιάζεται στοὺς Γέροντες πού ἐγκωμιάζονται ἀπὸ πολλούς, γιατί δέν ἔχουν πνευματικά κριτήρια νὰ ἀναγνωρίσουν ἓναν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ χωρίς κάποιος ὀνομαστός νὰ τοὺς τὸν διαφημίσῃ!

Ὅμως, ὁ π. Μάρκος δέν χρειάζεται ἐμᾶς, οὔτε τά ἐγκώμιά μας. Ἐμεῖς τὸν χρειαζόμαστε ὅσο ποτέ ἄλλοτε σήμερα, πού ἡ Ἀλήθεια ἀνταλλάσσεται καθημερινά μέ τό φέμα. Τὸν χρειάζεται ἡ Ἐκκλησία μας. Τὸν χρειάζεται ἡ Πατρίδα μας. Αὐτός πάντα ἦταν παρών.

Γι' αὐτό πιστεύουμε ὅτι θά κάνῃ πλέον αἰσθητὴ τὴν παρουσία του. Τοῦ τό ζητοῦμε μέ ὅλη μας τὴν ψυχὴ καὶ ὅλη μας τὴν ἀγάπη καὶ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θά ἀπαντήσῃ στό αἶτημά μας αὐτό μέ τὴν γνωστὴ σέ ὅλους μας ὑπακοή Του!

π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Η ΕΝΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΕΤΑΙ

«Ὃς ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους
ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ,
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν»
(Μαρκ. η' 38).

Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας προβάλλει τὸν Τίμιον Σταυρὸ τοῦ Κυρίου. Καὶ συγχρόνως ἀναμεταδίδει τὴν φωνὴ τοῦ Ἑσταυρωμένου Κυρίου. Τί λέει; Πῶς τὸν θέλει τὸν πιστό Του; Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ντραπεῖ Ἐμένα καὶ τοὺς λόγους Μου, ἐάν δειλιάσει καὶ διστάσει νὰ Μὲ ὁμολογήσει Κύριο καὶ Ἀρχηγό του, ἐάν ὑπολογίσει τίς εἰρωνεῖες καὶ ἀντιδράσεις τῶν δικῶν του ἀνθρώπων, περισσότερο ἀπὸ τό χρέος τῆς ἀγάπης του πρὸς Ἐμένα, αὐτόν τὸν ἄνθρωπο θά τὸν ἀποκηρύξω. Δέν θά τὸν ὑπολογίσω ὡς δικό Μου. Θά τὸν ἀρνηθῶ κατὰ τὴν Δευτέρα Μου Παρουσία, πού θά ἔλθω συνοδευόμενος ἀπὸ ἀγίους Ἀγγέλους. Αὐτό ζητεῖ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους πού θέλουν νὰ γίνουν μαθητές καὶ ὁπαδοί Του. «Ὃς ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν».

Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ὅλους μᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀλλὰ γιατί οἱ ἄνθρωποι δειλιάζουν καὶ ντρέπονται τὸν Χριστό καὶ τά λόγια Του; Καὶ πῶς θεραπεύεται ἡ ντροπὴ αὐτῇ;

Οἱ ἄνθρωποι δειλιάζουν καὶ ντρέπονται διὰ τὸν Χριστό καὶ τά λόγια Του, γιατί:

Ἐπηρεάζονται ἀπὸ τά φρονήματα καὶ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι στίς ἡμέρες μας πού ἀγνοοῦν τὸν Θεό. Δέν διστάζουν νὰ ἐναντιωθοῦν πρὸς τὸν Θεό. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού ὡς σκοπὸ τῆς ὑπάρξεώς τους θέτουν τίς στιγμιαῖες ἀπολαύσεις αὐτῆς τῆς ζωῆς. Σύνθημά τους ἔχουν «φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν». Συνέπεια τῆς ζωῆς αὐτῆς εἶναι ὁ κομπασμός, ἡ αὐτοδιαφήμιση, ἡ αὐτοπροβολή. Ἡ μόδα, ἔπειτα, μέ τοὺς ἐξωφρενισμούς της, πού καταντᾷ μόνιμη φροντίδα τους. Πρότυπά τους καὶ ἰνδάλματά τους ἔχουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τά πρόσωπα τῆς ξεπεσμένης κοινωνίας καὶ τοὺς ἀστέρες τῆς ὀθόνης. Ἐπιζητοῦν συνεχῶς τὴν ματαιίαν δόξαν, τοὺς φθηνούς ἐπαίνους, τὰ κολακευτικὰ χειροκροτήματα. Γί' αὐτούς οὔτε Θεὸς ὑπάρχει, οὔτε ἰδανικά, οὔτε ἠθικοὶ φραγμοί. Ἦ, μᾶλλον, Θεὸς τους εἶναι ἡ «κοιλία, τό χρήμα, ἡ γλυκεῖα ζωὴ», ὅπως τὴν ὀνομάζουν σήμερα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ χρησιμοποιοῦν τὴν εἰρωνεῖα γιὰ τοὺς Χριστιανούς.

Εἰρωνεύονται τὸν νέο ἢ τὴ νέα, διότι μελετᾷ θρησκευτικά βιβλία ἢ διότι πηγαίνει στοὺς Κατηχητικό. Εἰρωνεύονται τὸν τίμιο καὶ εὐσυνείδητο ἐργάτη ἢ ὑπάλληλο, διότι δὲν καταδέχεται νὰ λερώσει τὰ χέρια του μὲ τὴν ἀδικία, νὰ πλουτίσει ἄκοπα καὶ ἄδικα. Εἰρωνεύονται τὸν οἰκογενειάρχην, διότι κρατᾷ τὴν οἰκογένειά του σὲ ἀτμόσφαιρα ἱερή καὶ πειθαρχημένη. Καί, γενικά, εἰρωνεύονται τίς Χριστιανικὲς ιδέες καὶ ἀντιλήψεις, ὡς πράγματα παιδαριώδη, ἀναχρονιστικά, κατώτερα τοῦ λογικοῦ δημιουργήματος. Ἡ στάση καὶ συμπεριφορὰ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπηρεάζει τοὺς Χριστιανούς σὲ σημεῖο, ὥστε δειλιάζουν νὰ ὁμολογήσουν τὸν Χριστό καὶ τὴν Ἀλήθειά Του. Ἀποφεύγουν νὰ παρουσιάζονται ὅτι θρησκεύουν. Μὲ ἀποτέλεσμα νὰ «συσχηματίζονται» πρὸς τίς ἀπαιτήσεις τους. Νὰ γίνονται πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, θρησκοὶ καὶ ἄθρησκοι, ἠθικοὶ καὶ ἀνήθικοι. Καὶ νομίζουν, ἔτσι, ὅτι μποροῦν νὰ τὰ ἔχουν καλὰ καὶ μὲ τὸν Χριστό καὶ μὲ τὸν κόσμον, ἀνώδυνα καὶ μὲ τὸ ἀζημίωτο. Καὶ καταντοῦν οἱ δυστυχεῖς ἄλλοπρόσαλλοι ἄνθρωποι. Ἡμπορεῖ τοὺς χριστιανούς αὐτοὺς νὰ τοὺς ἀναγνωρίσει ὁ Χριστός ὡς δικούς Του; Ἀσφαλῶς ὄχι. Γι' αὐτὸ διακηρύττει:

«Ὅς ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν».

Τί χρειάζεται γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ὁ ἐπηρεασμὸς αὐτός;

1. Νὰ κόψωμε τοὺς δεσμούς. Ποιούς δεσμούς; Τοὺς δεσμούς μὲ τὸν κόσμον, μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου. Δέν καλούμαστε νὰ πάρουμε τὰ βουνὰ καὶ τὰ ὄρη καὶ νὰ γίνουμε ἀσκητὲς καὶ ἐρημίτες. Μέσα στὸν κόσμον θὰ μείνουμε, ἀλλὰ δέν θὰ συμμορφούμαστε μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. «Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε» (Β' Κορ. στ' 17). Δηλαδή μὴ πλησιάζετε τοὺς παραστρατημένους ἀνθρώπους. Μὴ τοὺς χαρίζετε τὴ φιλία σας. Σταθῆτε μακριὰ ἀπὸ αὐτούς. Διότι «ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον οὐκ ἔστι ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ» (Α' Ἰωάν. β' 15). Ἐάν κανεὶς ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη δέν ὑπάρχει μέσα του. Γι' αὐτὸ «μὴ ἀγαπᾷτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ» (Α' Ἰωαν. β' 15). Μὴ ἀγαπᾷτε τὸν μάταιον καὶ μακριὰ τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμενον κόσμον, οὔτε τίς ἀπολαύσεις πού προσφέρει ὁ κόσμος, πού ἀποχωρίζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν. Διότι ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος εἶναι δύο πράγματα ἀσυμβίβαστα. Μᾶς τό λέει καθαρά ὁ θεῖος Ἰάκωβος «οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστίν; Ὅστις ἂν βουλευθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται» (Ἰακ. δ' 4). Ἐκεῖνος πού θὰ θελήσει νὰ εἶναι φίλος τοῦ κόσμου δηλ. τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, πού δέν φοβοῦνται καὶ δέν σέβονται τὸν Θεόν, θὰ γίνῃ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς θὰ θελήσει νὰ γίνῃ ἐχθρὸς τοῦ Ἁγίου Θεοῦ; Ἀσφαλῶς κανεὶς. Χρειάζεται, ὅμως, νὰ λάβουμε τὴν ἀπόφαση νὰ ἐξέλθουμε ἀπὸ τὸν κόσμον. Ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι

δυνατόν νά εἶναι ἡ μητέρα μας, ὁ πατέρας μας, τό παιδί μας, ἡ κόρη μας, ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυγος, ὁ ἀδελφός ἢ ἡ ἀδελφή μας, ὁ παιδικός μας φίλος. Ἀφοῦ, ὅμως, τό ζητεῖ ὁ Θεός θά πρέπει νά τό κάνουμε. Ἐτσι θά παύσουμε νά ἐπηρεαζόμαστε ἀπό τήν νοοτροπία, τά φρονήματα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Φθάνει αὐτό; Ὁχι. Χρειάζεται συγχρόνως:

2. Νά ἀγαπήσουμε τόν Χριστό. Γιατί εἶναι ἀδύνατον νά συγκινούμαστε ἀπό τήν κοσμική ζωή καί ταυτόχρονα νά ἀγαποῦμε τόν Χριστό. Ὅσο ὑπερισχύει μέσα μας ἡ ἀγάπη πρὸς τόν κόσμο, τόσο ἀτονεῖ ἡ ἀγάπη μας πρὸς τόν Χριστό. Ἀπεναντίας, ὅταν ἡ καρδιά μας φλέγεται καί πυρπολεῖται ἀπό τήν ἀγάπη πρὸς τόν Χριστό, εἶναι ἀδύνατον νά μᾶς συγκινήσουν οἱ ψευτοχαρές τοῦ κόσμου. Κοιτάξατε τόν ἀπ. Παῦλο. Ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τόν Κύριο μέ ὅλη του τήν καρδιά, ἔμεινε ἐντελῶς ἀπρόσβλητος ἀπό τό ἰσχυρό εἰδωλολατρικό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς Του. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τόν Χριστό τόν ἔκανε νά θεωρεῖ τίς ἀπολαύσεις, τήν δόξα καί τίς τιμές, πού τοῦ πρόσφερε ὁ κόσμος, «ὡς σκύβαλα», ὡς σκουπίδια, ἄξια κάθε περιφρονήσεως. Στό ἐσωτερικό του δέν ὑπῆρχε καθόλου χῶρος γιά πρόσωπα καί καταστάσεις ἄλλες ἐκτός ἀπό τόν Χριστό. Ὅσες ψυχές κατορθώνουν ὁλόψυχα νά ἀγαπήσουν τόν Χριστό, αὐτές οἱ ψυχές καί Τόν ὁμολογοῦν. Ὅπου σταθοῦν καί ὅπου βρεθοῦν διακηρύσσουν μέ σύνεση καί ἀκρίβεια τήν ἀλήθειά Του. Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ καί τῶν λόγων Του ἔρχεται ὡς φυσικό ἐπακόλουθο. Διότι «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τό στόμα λαλεῖ» (Ματθ. ιβ' 34). Αὐτή εἶναι ἡ θεραπεία τῆς ντροπῆς τῆς ὁμολογίας τοῦ Χριστοῦ καί τῶν λόγων Του.

«Ὅς ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καί τούς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καί ἀμαρτωλῷ, καί ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν».

Ἡ ἀπό μέρους τοῦ Χριστοῦ ἀποκήρυξή μας κατὰ τήν Δευτέρα Παρουσία Του ἐφ' ὅσον θά ἐξακολουθήσουμε νά ντρεπόμαστε νά Τόν ὁμολογοῦμε, θά πρέπει ἰδιαίτερα νά μᾶς ἀπασχολήσῃ. Διότι πρόκειται γιά τήν αἰώνια ἀπώλεια τῆς ψυχῆς μας. Θά εἶναι τρομερό. Νά θυσιάξῃ στόν Σταυρό τόν ἑαυτό Του ὁ Κύριος καί νά μᾶς προειδοποιεῖ κατ' ἐπανάληψη, ὅπως τήν Κυριακή Γ' Νηστειῶν μέ τήν Ὑψωση τοῦ Σταυροῦ Του, ὅτι ἀπαιτεῖται ἀπό μέρους μας ὁμολογία τοῦ ὀνόματός Του καί τῶν λόγων Του καί ἐμεῖς νά ἀδιαφοροῦμε! Καιρός νά ἀνανήψωμε. Νά ἀπομακρύνουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό τό κοσμικό πνεῦμα. Νά ἀγαπήσουμε Τόν Σταυρωθέντα γιά μᾶς Κύριο μέ ὅλη μας τήν καρδιά. Ὅποτε καί ἐμεῖς θά ὁμολογοῦμε παντοῦ καί πάντοτε μέ θάρρος καί παρρησία τόν Χριστό καί τήν ἀλήθειά Του. Καί Ἐκεῖνος θά μᾶς ἀναγνωρίσῃ δικούς Του ὁπαδούς, ἄξιους νά κληρονομήσουμε τήν αἰωνία δόξαν τῆς Βασιλείας Του.

Αρχιμ. Καλλίστρατος Ν. Λυράκης
τ. Ἱεροκήρυκας Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Τῆς Προηγιασμένης τό πανίερο θάμβος

«Σοφία, Ὁρθοί! Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι.»

Τό φῶς τό ἱλαρό πού ἀπλώνει ἡ λαμπάδα τῆς Προηγιασμένης τό νοιώθεις ὅτι εἶναι ἡ φωτεινή ματιά τοῦ Θεοῦ, πού μεγαλύνει τόν Κόσμο. Εἶναι ἡ ἀπαστράπτουσα παρουσία Του ἀπό τότε, ἀπό τόν καιρό τῆς Δημιουργίας, μέ κεῖνο τό κορυφαῖο πρόσταγμα: «Καί ἐγένετο φῶς» (Γεν. 1,3). Φωτεινή παρουσία πού δέν ἔπαψε νά εἰσέρχεται σέ ὅλα μας τά σκότη καί νά τά φωτίζει, δίχως νά ἐξετάζει ποιά. Ἀρκεῖ τίς θύρες τῆς ψυχῆς νά βρεῖ ἀνοικτές.

Στό μυρωμένο ἀνοιξιάτικο πρωῒνό ἀνεβαίνει τό εὐῶδες θυμίαμα κι ἀπό τό Πρόσωπό Του κατεβαίνει Φῶς Χριστοῦ καί καταυγάζει τήν Ἐκκλησιά, τούς πιστούς, τήν οἰκουμένη ὁλάκερη.

Αὐτό τό Φῶς πού αἰῶνες προσφέρεται, καί θά προσφέρεται ἕως τῆς συντελείας, γίνεται τό μέσον διά τοῦ ὁποίου καί οἱ Γραφές καί οἱ Λόγοι καί ἡ Ἀνάγνωση τοῦ Σύμπαντος Κόσμου κατανοεῖται, ἐμβιώνεται, ὁδηγεῖ εἰς ὁδούς σωτηρίας.

Αἰῶνες στέκει στήν Ὠραία Πύλη ὁ ἀρχαῖος ὁ παπᾶς, ἀκίνητος, εὐσχέμων, ἱεροπρεπής καί κατενυγμένος. Κρατᾷ τήν ἀκοίμητα ἀναμμένη λαμπάδα τῆς Προηγιασμένης καί τό θυμιατό, γιά νά ὀρίσει τήν Προσευχή τῶν πιστῶν, νά συμμαζέψει τούς καημούς τους, τίς μετάνοιες καί τίς ἱκεσίες τους καί νά τά τυλίξει σέ νοητά ὀθόνια γκρίζου θυμιάματος. Νά συμμαζέψει τήν Πίστη τους στή χρυσογάλανη φλόγα τοῦ κериоῦ κι ὕστερα, ἥρεμα, ἀπλᾶ καί σέ ἥχο λιτό, ὑφασμένο στόν ἀργαλιό τῆς ταπείνωσης, ἀνοίγει τή θύρα τοῦ Θεοῦ μέ τό «Κατευθυνθήτω».

Οἱ μετάνοιες εἶναι ἀσκήσεις πού δέν ἀποδεικνύουν μόνο τή συμμετοχή τοῦ σώματος, ἀλλά κυρίως τή συντριβή τῆς ψυχῆς. Γιατί ἐκεῖ πρέπει νά ἐπικεντρωθεῖ ἡ ὅλη διαδικασία μέ ἀπότοκο τή θεραπεία... Ἄλλωστε, γι' αὐτό «αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἀοράτως» μέν, ἀλλά μαζί μας ἀτενίζουν καί διαπιστώνουν ὅτι, «ἰδού, εἰσπορεύεται ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης». Γιά ποῦ, ἄραγε; Τό ἐρώτημα δυναμικό μεγαλειῶδες, οὐσιαστικό.... Διότι εἰσπορεύεται, εἰσοδεύει ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης, μέσα στό Ἅγιο Δισκάριο, μέ τήν ἡσυχία καί τή σιωπή τοῦ Ναοῦ νά τήν καταλύει, ν' ἀνοίγει ρωγμές σωτήριες, τό ρυθμικό κουδούνισμα τοῦ θυμιατοῦ.

«Ἰδού θυσία...», Θυσία Μυστική, αλλά και Τελειωμένη, πού μόνο οἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν μέ τά παρθένα, τά φωτισμένα ἀπό τόν Θεῖο Του Γνόφο Μάτια, μέ φρίκη βλέπουν καί κατανοοῦν, πασχίζοντας νά μᾶς εἰσάγουν ὅλους σ' αὐτό τό Μάθημα τῆς Θυσίας καί τῆς Προσφορᾶς. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον...» (Ἰω. 3, 15) ἀντίθετα μέ τόν κόσμο πού συνεχίζει, ὅχι μονάχα νά μήν ἀγαπᾷ, ἀλλά ν' ἀμφισβητεῖ καί νά ζητᾷ τίς ἔτι καί ἔτι θυσίες Του.... πού τίς ἀντιπροσωπεύουν, εὐτυχῶς, τά τῶν Ἁγίων Μαρτύρια... Τά ὁποῖα ἀσφαλῶς σήμερα ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον εἶναι μέν ἀναίμακτα, ἀλλά μουσκεμένα ἀπό δάκρυα, ἰδρῶτες, ἀγωνία καί μεγάλη Σιωπή πού γιά νά τήν ἀντέξεις ἀπαιτεῖται νά μαθητεύσεις στή ἄλλη Σιωπή. Ἐκείνη, πού ἐκφράζεται μέ διαφορετικά ρήματα καί πού ἐκκινεῖται ἀπό μιάν ἄλλη Σιωπή. «Ὁ δέ Ἰησοῦς ἐσιώπα» (Ματθ.26, 63).

Εἰσπορεύεται ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης, λοιπόν. Κι ἐμεῖς βυθίζουμε τήν ὑπαρξή μας στά βάθη τῶν αἰώνων καί ψηλαφοῦμε τίς ἀρετές τῶν Πατέρων μας, οἱ ὁποῖοι «Πίστει καί πόθῳ» προσέρχονταν γιά νά καταστοῦν « μέτοχοι ζωῆς ἀθανάτου». Ἐκεῖνοι.... Ἐμεῖς;

Οἱ λέξεις αὐτές, «πίστις», δηλαδή, πού δηλοῖ τήν ἐμπιστοσύνη καί κάτι παραπάνω, καί «πόθος», πού φανερώνει τήν ἐπιθυμία, τή λαχτάρα τῆς παρουσίας κάποιου, διαπλέουν τίς θάλασσες τοῦ Χρόνου καί μᾶς ἀνταμώνουν· λέξεις χλωρές, νεοφερμένες, πού ἐπιμένουν νά μᾶς εἰσοδεύσουν, ὅχι μονάχα στό νόημά τους, ἀλλά καί στόν κόσμο τους.... Τόν κόσμο τῆς Βασιλείας Του. Μιά θύρα τῆς ὁποίας εἶναι καί ἡ Προηγιασμένη.....

Σκόπελος

π. Κων. Ν. Καλλιανός

Ὁ θαυμαστός συμβολικός κόσμος τῶν ζώων στήν Ἁγία Γραφή

Μέσα ἀπό τίς σελίδες τῆς Ἁγίας Γραφῆς ξεπροβάλλει ἓνας κόσμος παράλληλος μέ τόν ἄνθρωπο, αὐτός τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τά ζῶα, ζοῦν μαζί τους, τά χρησιμοποιοῦν στίς ἐργασίες. Ἄλλοτε τά βλέπουν ὡς ἐχθρούς τῆς ζωῆς τους καί τῶν καλλιιεργειῶν τους. Πολλές φορές ἀποδίδουν στά ζῶα ἀνθρώπινα χαρακτηριστικά ἢ ιδιότητες, συμβολισμούς, συχνά τά ἔχουν ὡς πρότυπα ἀρετῆς ἢ συμπεριφορᾶς πρὸς μίμηση ἢ ἀποφυγή.

Ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τά ζῶα ὑπάρχει ἀπό τήν ἀρχή τῆς Δημιουργίας. Ὁ Θεός δημιούργησε τά θαλάσσια κήτη, τά ψάρια, τά πτηνά, τά ἔρπετά καί τά θηρία τῆς γῆς καί ἔθεσε τόν ἄνθρωπο ὡς φύλακα καί διαχειριστή τοῦ ζωϊκοῦ καί φυτικοῦ βασιλείου στόν Παράδεισο. Οἱ ἁρμονικές αὐτές σχέσεις διαταράχθησαν ὅταν οἱ πρωτόπλαστοι παρήκουσαν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, καί ἔκτοτε εἰσῆλθε τό στοιχεῖο τῆς φθορᾶς καί τῆς ἀντιπαλότητος τῆς φύσεως πρὸς τόν ἄνθρωπο. Ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαρτίας καί τῆς παρακοῆς ἡ φύση ἀπό συνεργός τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε ἐχθρική (Γεν. 3,14-19).

Ὅπως κάθε δημιουργία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀγαθή, τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ

τά ζῶα. Μία περιγραφή τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἁρμονίας τῆς φύσεως ἔχουμε στὸν 103ο Ψαλμὸ (τόν προοιμιακὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ), ὅπου φαίνεται ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ νὰ ἐξασφαλίσει στὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καί τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ τὴν τροφή καί τὸ νερό πού τὰ ξεδιψάει, τὴν κατοικία στὰ ἄγρια θηρία καί τὰ ζῶα τοῦ δάσους μέσα στὰ δέντρα καί στὰ ὑψηλά ὄρη, στὰ ψάρια καί τὰ κήτη πού ταξιδεύουν στὴν θάλασσα. Ὁ ψαλμωδὸς ἐμφανίζει τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ πού ἀνατέλλει τὸν ἥλιο, συντηρεῖ καί τρέφει ὅλα τὰ ἔμψυχα καί ἔμβια ὄντα ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος, ζώντας κοντὰ στὰ ζῶα, ἔμαθε νὰ παρατηρεῖ τίς συνήθειές τους, νὰ νοιώθει πότε τὸν πλησιάζουν ἀπειλητικὰ ἢ πότε μπορεῖ νὰ τὰ ἐξημερώσει καί νὰ τὰ χρησιμοποιήσει γιὰ τροφή, ἐνδυση, βοήθεια στίς ἐργασίες. Ὅλη αὐτή ἡ ἐμπειρία τοῦ ἀνθρώπου μέ τὰ ζῶα ἀποτυπώνεται στὴν Ἁγία Γραφή.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, ἡ Γραφή ἀναφέρεται συχνὰ σέ πολλά εἶδη πτηνῶν. Γενικά, θεωροῦνται ὡς σύμβολο σοφίας (Ιώβ 35, 11), διότι δὲν μεριμνοῦν ὅπως οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὸ τί θὰ φᾶνε, τί θὰ πιοῦν, πῶς θὰ στολισθοῦν, ἀλλὰ ζοῦν ἀμέριμνο βίο καί ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τὰ συντηρεῖ (Ματθ. 6, 26, Λουκ. 12, 24). Πτηνὰ ὅπως τὰ περιστέρια, τὰ τρυγῶνια καί τὰ σπουργίτια ἦσαν κατάλληλα γιὰ τίς θυσίες στὸν Ναό, κυρίως τῶν πτωχῶν, ὡς φθηνά. Ἄλλα θαυμάζονταν γιὰ τὴν ὁμορφιά τους, ὅπως οἱ ἐρωδιοὶ καί τὰ παγῶνια, πού εἶχε στοὺς κήπους τοῦ ὁ Σολομών. Ἄλλα πάλι, ὡς ἄγρια καί σαρκοβόρα θεωροῦνταν ἀπειλητικά, ὅπως ὁ γύπας καί τὸ γεράκι. Στὸν Ἑσαΐα 46, 11 τὰ σαρκοβόρα πτηνὰ συμβολίζουν τοὺς ἀπειλητικούς ἐχθρούς. Σέ ἄλλο σημεῖο, ἡ κουκουβάγια, ἐπειδὴ συχνάζει στὰ ἐρείπια, θεωρήθηκε ὡς κακὸ προμήνυμα γιὰ τίς ἐρειπωμένες ἀπὸ ἐχθροὺς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ (Ησ. 34, 15). Ἡ μελαγχολικὴ φωνὴ τοῦ ἀποδημητικοῦ γερανοῦ θεωρήθηκε ἐπίσης κακὸς οἰωνός (Ησ. 38, 14). Ὁ ἀετός, ὡς ἰσχυρὸ καί μεγαλοπρεπὲς πτηνὸ, ἦταν σύμβολο αὐτοκρατοριῶν, ὅπως ἡ Περσικὴ καί ἡ Ρωμαϊκὴ. Σέ ἄλλη περίπτωση, ὁ ἀετός ἔχει θετικὸ συμβολισμό. Καθὼς ζεῖ πολλὰ χρόνια καί κάθε χρόνο ἀνανεώνει τὰ φτερά του, θεωρήθηκε σύμβολο νεότητος: “ἀνακαινισθῆσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου”, (Ψαλμ. 102, 5), ἐνῶ ἀλλοῦ ἡ φροντίδα τοῦ γιὰ τὰ νεογνά του ἐξελήφθη ὡς ἐνδειξη τῆς πρόνοιας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν Ἰσραὴλ (Εξ. 10, 4, Δευτ. 32, 11-12). Σέ ἄλλες περιπτώσεις τὰ πτηνὰ θεωρήθηκαν δεῖγμα τῆς πρόνοιας καί τῆς προστασίας τοῦ Θεοῦ στοὺς πιστοὺς Του. Λ.χ. ὁ κόρακας πού θρέφει θαυματουργικά τὸν Ἥλια (Γ’ Βασ. 17, 4-6), τὰ ὀρτύκια πού ἔθρεψαν τοὺς Ἑβραίους στὴν ἔρημο (Εξ. 16, 13), ἡ στοργὴ τοῦ πελαργοῦ πού συνδέεται μέ τὴν φιλοστοργία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν λαὸ Του (Ιερ. 8, 7). Ἡ πέρδικα, ἐπίσης, χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο ἀπὸ τὸν Δαυΐδ γιὰ τὸν ἑαυτό

του, όταν καταδιώκεται από τόν Σαούλ, αλλά και ως σύμβολο ὅσων ματαιῶς ἀγωνίζονται γιά νά ἀποκτήσουν πλούτη (Ιερ. 17, 11).

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος στούς λόγους Του χρησιμοποίησε τά πτηνά ὡς παραδείγματα, ὅταν π.χ. ἀναφέρεται παραβολικά στή στοργή τῆς ὄρνιθας γιά τούς νεοσσούς της “ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει τά τέκνα σου ὄν τρόπον ὄρνις τήν ἑαυτῆς νοσιάν ὑπό τās πτέρυγας, καί οὐκ ἠθελήσατε”! (Λουκ. 13, 34), εἴτε στήν ἀπλότητα τῆς περιστερᾶς ὡς μιμητέας ἀπό τούς μαθητές Του: “γίνεσθε... ἀκέραιαι ὡς αἱ περιστεραί” (Ματθ. 10, 16). Ἡ ἴδια ἡ παρουσία τοῦ Ἀγ. Πνεύματος στή Βάπτισμα τοῦ Κυρίου συμβολίζεται μέ περιστέρι (Ματθ. 3, 16). Τά περιστέρια ἦσαν κατάλληλα γιά τίς προσφορές στόν Ναό. Ἡ Παναγία ὡς πτωχή, προσφέρει ζευγος περιστερῶν, καί σέ ἄλλο σημεῖο ὁ Κύριος γιά νά καταδικάσει τήν ἐμπορευματοποίηση τοῦ Ναοῦ ἀνατρέπει τά τραπέζια τῶν ἐμπόρων πού πωλοῦσαν τά πτηνά γιά τίς προσφορές τῶν πιστῶν (Ματθ. 21, 12).

Τά ἔντομα στήν Ἀγ. Γραφή, ἐπειδή προκαλοῦν ζημιές στίς καλλιέργειες καί εὐθύνονται γιά τή μετάδοση ἀσθενειῶν, ἐξ ἀρχῆς συνδέθηκαν μέ τήν καταστροφή καί τήν ἐρήμωση (πρβλ. πληγές Θεοῦ στήν Αἴγυπτο, ἐξεικόνιση τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων Αἰγύπτου καί Ἀσσυρίας πού ἐπιφέρουν δεινά στόν Ἰσραήλ (Ἠσ. 7, 18-19). Ἡ ἀράχνη, ἐπίσης, συμβολίζει τή ματαιότητα τῶν ἐλπίδων τῶν ἀσεβῶν (Ἠσ. 59, 5), ἐνῶ, ἀντιθέτως, τό μυρμηγκί εἶναι σύμβολο ἐργατικότητας καί προνοητικότητας, παράδειγμα γιά τούς ὀκνηρούς (Παρ. 6, 6). Παρομοίως, καί τά ἔρπετά ἔλαβαν ἀρνητικό συμβολισμό γιά τούς Ἑβραίους, παρ’ ὅλο πού οἱ εἰδωλολατρικοί λαοί τά λάτρευαν ὡς θεούς καί τά θεωροῦσαν σύμβολα καλοτυχίας. Ἐξ ἀρχῆς τό φίδι θεωρήθηκε ἡ προσωποποίηση τοῦ κακοῦ, τοῦ Διαβόλου, πού ἐξαπατᾷ τούς πρωτοπλάστους στόν Παράδεισο μέ ψέματα. Ὁ Διάβολος εἶναι “ὁ ὄφιν ὁ ἀρχαῖος” καί πανοῦργος πού ἐξαπατᾷ τήν ἀνθρωπότητα (Ἀποκ. 12, 9), πού γιά τήν πονηρία του τόν καταράσθηκε ὁ Θεός νά ζεῖ ἔρποντας (Γεν. 3, 14). Οἱ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι, πού ἔχουν φαρμάκι, παρομοιάζονται μέ δηλητηριώδη φίδια, ὅπως ἡ ἔχιδνα, ἡ ἀσπίδα καί ὁ βασιλίσκος (Παρ. 23, 22), καί οἱ Προφῆτες χρησιμοποιοῦν μεταφορικῶς τή μορφή τους γιά νά δηλώσουν τήν ἐκτέλεση τῆς θεϊκῆς ὀργῆς στούς Ἰουδαίους γιά τίς ἀμαρτίες τους (Ἠσ. 11, 8, Ἱερ. 8, 17). Ὁ Χριστός ἀποκαλεῖ τούς Φαρισαίους “γεννήματα ἐχιδνῶν” (Ματθ. 3, 7). Ὡστόσο, σέ μερικές περιπτώσεις τά φίδια ἔχουν θετικό συμβολισμό. Ὁ χάλκινος ὄφιν, πού ἔστησε ὁ Μωϋσῆς γιά νά θεραπεύει τούς Ἑβραίους στήν ἔρημο ἀπό τά δῆγματα τῶν φιδιῶν, προεικονίζει τήν ὑψωση τοῦ Χριστοῦ στόν Σταυρό καί τή λυτρωτική Του θυσία (Ιω. 3, 14-15). Σέ ἄλλη περίπτωση, ὁ Ἰησοῦς συμβουλεύει τούς μαθητές Του νά γίνουν φρόνιμοι καί συνετοί ὅπως

οί ὄφεις (Ματθ. 10, 16).

Τά ψάρια ἔχουν θετική ἔννοια. Ἡ ἀλιεία ἦταν διαδεδομένη στή λίμνη τῆς Τιβεριάδος, μέ πλούσια ἀλιεύματα πού ἔδιναν τροφή καί ἀπασχόληση στούς κατοίκους, (Λουκ. 5, 5, Ἰω. 21, 6-11). Οἱ Πέτρος καί Ἀνδρέας ἦσαν ἀλιεῖς ὅταν ἐκλήθησαν νά γίνουν “ἀλιεῖς ἀνθρώπων” (Ματθ. 4, 18-19). Τό κήρυγμα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν παρομοιάζεται μέ σαγήνη-δίχτυ πού ρίχνεται στή θάλασσα γιά νά προσελκύσει πολλούς (Ματθ. 13, 47). Ὁ Κύριος ὅταν Του ζητοῦν τά πλήθη κάποιο σημεῖο, τούς δίνει τό “σημεῖον τοῦ Ἰωνᾶ”, πού τόν κατάπιε τό θαλάσσιο κῆτος καί μετά τρεῖς μέρες τόν ἔβγαλε σῶο, γιά νά συμβολίσει τήν τριήμερο Ταφή καί Ἀνάστασή Του. Καί σέ ἄλλα σημεία τῆς Π. Δ. ἀναφέρονται θαλάσσια κήτη, τρομερά σέ ὄψη καί ὄγκο (Ἰώβ, Ψαλμ. 73, 14). Ἀξίζει, ἐπίσης, νά σημειωθεῖ ὅτι τά γράμματα τῆς λέξεως ἰχθύς στήν πρωτοχριστιανική περίοδο συμβολίζουν τόν Χριστό (Ἰησοῦς Χριστός Θεοῦ Υἱός Σωτήρ) καί οἱ χριστιανοί συνήθιζαν νά χαράζουν ἢ νά φέρουν τό σύμβολο τοῦ ἰχθύος.

Πιο ἐξοικειωμένοι ἦσαν οἱ Ἑβραῖοι μέ τά ζῶα τῆς ξηρᾶς. Τά γνώριζαν, τά ἀντιμετώπιζαν, τά χρησιμοποιοῦσαν στίς ἐργασίες τους. Συχνές οἱ ἀναφορές στήν Γραφή γιά αἰγοπρόβατα, καθώς οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν κτηνοτροφικός λαός. Τά ζῶα αὐτά ἦσαν πολύτιμα γιά τό γάλα, τό κρέας, τό δέρμα, τό μαλλί τους (μάλιστα τό λευκό ἔνδυμα ἀπό μαλλί προβάτου θεωρεῖται σημεῖο ἀγνότητος) καί γιά προσφορά θυσιῶν. Στήν Π.Δ. μέ τό αἷμα τοῦ τράγου ράντιζαν τό θυσιαστήριο, ἐνῶ ὑπῆρχε καί ὁ “ἀποδιοπομπαῖος τράγος” πού ὑπεῖχε θέση ἐξιλαστήρια, καθώς συμβολικά-τελετουργικά σήκωνε τίς ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ. Ὁ ἀμνός τῆς θυσίας ἔπρεπε νά εἶναι ἄμωμος, ἀγνός. Στίς τυπικές αὐτές διατάξεις, οἱ Προφῆτες καί οἱ Ἀπόστολοι εἶδαν συμβολικές προεικονίσεις τοῦ Μεσσία καί τοῦ Πάθους Του. Ὁ Ἡσαΐας παραλληλίζει τό Πάθος τοῦ Μεσσία μέ ἄκακον καί ὑπάκουον ἀμνό πού ὁδηγεῖται στή σφαγή (Ἠσ. 53, 7). Στήν Κ. Δ. ὁ Χριστός χαρακτηρίζεται ὡς “ὁ Ἀμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου” (Ἰω. 1, 29), ἐνῶ καί στήν Ἀποκάλυψη ἔχουμε τήν εἰκόνα τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου πού ἐπιστρέφει θριαμβευτικά γιά νά λάβει τόν στέφανο τῆς δόξης (Ἀποκ. 5, 12-13, 22, 1-3). Τέλος, “ὁ γάμος τοῦ Ἀρνίου” συμβολίζει τήν ἔνωση Χριστοῦ-Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀντιδιαστέλλει τίς αἱματηρές θυσίες ἀμνῶν τῆς Π.Δ. πού δέν ὁδηγοῦσαν στή σωτηρία, μέ τό αἷμα τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ πού ἔχει τή δύναμη νά ἀφαιρεῖ ἁμαρτίες (Ἑβρ. 10, 4). Συχνή εἶναι ἐπίσης ἡ ἐξεικόνιση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς ποιμνίου καί ὁ Θεός ὡς ὁ Καλός Ποιμὴν πού ἀναζητεῖ τό ἀπολωλός πρόβατο γιά νά τό ἐπαναφέρει στήν ποίμνη τῆς Ἐκκλησίας (Ἰερ. 50, 6, Λουκ. 15, 4-6, Ἰω. 10, 8). Οἱ πιστοί εἶναι τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, τό ποίμνιο, πού ὁ Καλός Ποιμὴν προστατεύει

από τις άρπακτικές διαθέσεις τών σαρκοβόρων λύκων, πού συμβολίζουν τούς διώκτες τής Έκκλησίας (Ματθ. 10, 16, Ίω. 10, 12). Παρατηρούμε, λοιπόν, πώς ή φυσική πραότητα τοῦ προβάτου καί ή άρπακτικότητα τοῦ λύκου μεταφέρονται συμβολικά στόν χώρο τής Έκκλησίας.

Έπίσης τά βοοειδή είχαν τή θέση τους στήν λατρεία τής Π.Δ. Ο ραντισμός μέ αίμα δαμάλεως ήταν θυσία έξιλαστήρια των άμαρτιών, σύμβολο τής έξιλαστήριας θυσίας τοῦ Κυρίου (Άριθ. 19, 1-10, Έβρ. 9, 13-14). Ο “μόσχος ό σιτευτός” είναι σύμβολο άφθονίας καί έκλεκτή τροφή γιά έξαιρετικές περιπτώσεις (πρβλ. παραβολή Άσώτου). Στήν Π.Δ. ό βοῦς ό όδηγούμενος εἰς σφαγήν σημαίνει τόν διωγμό τών άγίων.

Ο ίππος άποτελεῖ σύμβολο δυνάμεως καί πολεμικής ισχύος. Στήν Άποκάλυψη οἱ τέσσερις ίπποι πού παρίστανται στό άνοιγμα τών σφραγίδων (κεφ. 6, 1-8) σημαίνουν: ό λευκός τή νίκη καί τόν θρίαμβο, ό κόκκινος, πού φέρει ίππέα μέ μάχαιρα, τά δεινά τοῦ πολέμου, ό μαῦρος, πού φέρει ίππέα μέ ζυγαριά, τίς στερήσεις καί τούς λιμούς, ό ώχρός-κίτρινος μέ ίππέα τόν θάνατο, τίς μολυσματικές ασθένειες. Ο θριαμβευτής Χριστός εἰκονίζεται ἐπὶ λευκοῦ ἵππου (κεφ. 19). Άνάλογους συμβολισμούς ἔχουμε καί στήν Π. Δ. (πρβλ. Ζάχ. 6, 2-3). Στόν Ίάκωβο, ό χαλινός τοῦ ἵππου συμβολίζει τήν χαλιναγωγήση τής γλώσσας (3, 3).

Έχουμε, επίσης, πολλές αναφορές σέ ζῶα πού γίνονται άντικείμενα θαυμασμοῦ γιά τό κάλλος καί τήν κομψότητά τους, ὅπως ή ἔλαφος καί ή δορκάδα, καί ἄλλα πού χαρακτηρίζονται ὡς άρπακτικά, πανοῦργα, επικίνδυνα, ὅπως τά τσακάλια, οἱ άλεποῦδες, οἱ άγριοχοῖροι. Άλλα γίνονται άντικείμενα θαυμασμοῦ γιά τήν δύναμή τους καί τήν έξωτική τους προέλευση, ὅπως οἱ πίθηκοι καί οἱ έλέφαντες, ένῶ κάποια ἄλλα, σύμφωνα καί μέ τόν μωσαϊκό νόμο θεωροῦνται άκάθαρτα καί βδελυρά, ὅπως ό βάτραχος καί ό σκύλος. Όλες αὐτές οἱ ιδιότητες τών ζῶων βρίσκουν τίς άντιστοιχίες τους καί στίς ανθρώπινες συμπεριφορές. Π.χ. ή σαρκική καί θηριώδης συμπεριφορά τών τυραννικῶν βασιλέων παραλληλίζεται μέ τήν ἄλογη καί βίαη φύση τών κτηνῶν. Έτσι, οἱ προφῆτες Δανιήλ καί Ίερεμίας στά ὁράματά τους αποδίδουν στίς τυραννικές βασιλικές έξουσίες χαρακτηριστικά θηρίων (Δαν. 7, 3-23), ένῶ καί στήν Άποκάλυψη τό θηρίο τοῦ Άντιχρίστου ἐμφανίζεται μέ πόδια ἀρκούδας, σῶμα λεοπαρδάλεως, μέ πολλά κεφάλια καί κέρατα γιά νά φανεῖ ή θηριώδης του μορφή, καί ή άρπακτική του διάθεση πρὸς τήν Έκκλησία. Τά σκυλιά, ἐπειδή περιφέρονται καί τρέφονται μέ σάρκες καί αποφάγια, θεωροῦνται ζῶα άκάθαρτα καί κατ’ άντιστοιχίαν ό χαρακτηρισμός κάποιου ὡς κυνός ἔχει ὑποτιμητική έννοια, δηλώνει πρόσωπα χαμηλῆς κοινωνικῆς τάξης (Ματθ. 15, 26), χαρακτηρίζει τούς αίρετικούς ψευδοδιδασκάλους (Φίλιπ.

3, 2) πού λόγω τοῦ ἀκάθαρτου καὶ ἀμαρτωλοῦ βίου τους θά κλειστοῦν ἔξω τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν (Ἀποκ. 22, 15). Οἱ χοῖροι, ἐπειδὴ ζοῦν μέσα στίς λάσπες, θεωροῦνται ἐπίσης ζῶα ἀκάθαρτα καὶ δηλώνουν τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀνθρώπους μέ ταπεινά πάθη. Ὄταν ὁ Κύριος θεραπεύει τὸν δαιμονιζόμενο, ἐπιτρέπει στὰ δαιμόνια νά εἰσέλθουν σέ μία ἀγέλη χοίρων (Ματθ. 8, 32). Ἡ ἐκτροφή χοίρων ἐπίσης θεωρεῖται ταπεινωτική (βλ. παραβολὴ Ἀσώτου).

Ἄλλα ζῶα ἔχουν πιό θετική εἰκόνα, π.χ ἡ κάμηλος, χρήσιμη γιὰ μεταφορὲς ἐμπορευμάτων καὶ ἀνθρώπων στήν ἔρημο, χρησιμεύει ὡς παράδειγμα στὸν Ἰησοῦ νά ἀποκαλύψει τὴν ὑποκρισίαν τῶν Φαρισαίων (Ματθ. 23, 24) “οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες”. Τὸ λιοντάρι, ζῶο μεγαλοπρεπὲς καὶ ἰσχυρό, προσιδιάζει ὡς σύμβολο σέ ἰσχυρὲς ἐξουσίες, ὅπως ἡ Βαβυλώνα (Δαν. 7, 4), ἀλλὰ καὶ στήν δύναμη τοῦ Χριστοῦ πού χαρακτηρίζεται στήν Ἀποκάλυψη (5, 5) ὡς “ὁ Λέων ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα”. Σέ ἄλλα, ὅμως, σημεῖα τονίζεται ἡ ἀρπακτικότητα καὶ ἡ ἀγριότητα τοῦ λιονταριοῦ. Ὁ Δαυὶδ, ὡς λέοντες, περιγράφει τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους πού ἐπιβουλεύονται τῇ ζωῇ του, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀπ. Πέτρο χαρακτηρίζεται ὁ διάβολος ὡς “λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπῇ” (Α΄ Πέτρ. 5, 8). Ὁ ὄνος, ὡς ζῶο ὑπομονετικό καὶ ὑπάκουο, συμβολίζει τὸν εἰρηνικό ἐρχομό τοῦ Μεσσία καθημένου “ἐπὶ πώλου ὄνου”.

Σέ ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα εἶδαμε τίς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μέ τὰ ζῶα, τίς ιδιότητες πού τοὺς ἀποδίδει καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς καὶ διακρίναμε ἄλλοτε ἀγαθὲς καὶ ἄλλοτε ἐχθρικές σχέσεις. Ὅποιαδήποτε, ὅμως ἔχθρα, καὶ ἀντιπαλότητα μεταξύ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου θά παύσει ὅταν μέ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς αἰώνιας Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, οἱ σχέσεις ὅλες θά ἀποκατασταθοῦν καὶ θά ὑπάρχει γενικὴ εἰρήνη καὶ καταλλαγὴ τῶν παθῶν. Ὁ Ἡσαΐας μᾶς δίνει μία εἰδυλλιακὴ περιγραφή τῶν ἀρμονικῶν σχέσεων πού θά ἐπικρατήσουν, ὅταν “συμβοσκηθῇσεται λύκος μετ’ ἀρνός, καὶ πάρδαλις συναπαυθῇσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάριον καὶ ταῦρος καὶ λέων ἅμα βοσκηθῇσονται, καὶ παιδίον μικρόν ἄξει αὐτούς, καὶ βοὺς καὶ ἄρκτος ἅμα βοσκηθῇσονται, καὶ ἅμα τὰ παιδιά αὐτῶν ἔσονται” (Ἡσ. 11, 6-7). Αὐτὴν τὴν πρόγευση τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν τὴν βίωσαν ἤδη ἐπὶ τῆς γῆς πολλοὶ ἅγιοι καὶ ἀσκητές τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχαν μία ἀρμονικὴ σχέση μέ τὰ ζῶα, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Ἡσαΐας, μέ χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ Ἰορδανίτου (4 Μαρτίου), πού χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὴν ἄντληση καὶ μεταφορὰ ὕδατος στὴ μονὴ ἓνα γαῖδουράκι καὶ ἓνα λιοντάρι, πού ὁ ὁσιος εἶχε θεραπεύσει τὴν πληγὴν του, καὶ ἐκεῖνο τὸν βοηθοῦσε στὸ διακόνημά του, ἀκολουθώντας τὸν ὁσιο ὡς ἄκακο καὶ ὑπάκουο πλάσμα.

π. Κύριλλος Κεφαλόπουλος

«Ἐσεῖς ποιός λέτε ὅτι εἶμαι;»

Θταν κάποιοι ἄλλοι ἄνθρωποι δέν βρίσκουν ἀπάντηση στό ἐρώτημά Σου: «Ἐσεῖς ποιός νομίζετε ὅτι εἶμαι;», τότε ἐγώ, Κύριε, εἶμαι εὐτυχισμένος ἀφοῦ μπορῶ νά Σέ θεωρῶ ὡς Θεάνθρωπον, ὡς Ἄνθρωπον καί Θεόν συνάμα.

Σέ βλέπω τυλιγμένο στά πτωχά σπάργανα ἐκεῖ ἐπάνω στό σανό, στή φάτνη ενός σκοτεινοῦ στάβλου στή Βηθλεέμ! Σέ βλέπω Ἄνθρωπον! Ἀλλά στόν ὕμνο τῶν ἀγγέλων, στό φῶς πού Σέ περιτριγυρίζει στήν πτωχή Σου κατοικία, Θεόν Σε ἀναγνωρίζω!

Ὅταν φεύγεις στήν Αἴγυπτο γιά τόν φόβο τοῦ Ἡρώδη, Σέ θεωρῶ ἀδύναμο Ἄνθρωπον. Ὅταν ὅμως βλέπω τά εἰδῶλα τῆς Αἰγύπτου συντριμμένα στή γῆ ἐξ αἰτίας τοῦ ἐρχομοῦ Σου, τότε παντοδύναμο Θεόν Σέ θεωρῶ.

Ὅταν στήν Ναζαρέτ μπροστά στόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους «προέκοπτες σοφία καί ἡλικία» (Λουκ. 2, 52), Ἄνθρωπον Σέ βλέπω πού δέν ἔφθασε ἀκόμη στήν πληρότητα ἡλικίας.

Ὅταν ὅμως στά δώδεκά Σου χρόνια «καθόσουν στή μέση τῶν διδασκάλων ἀκούγοντας αὐτούς καί ἐρωτῶντας αὐτούς», μαζί μέ ὅλους ἐκείνους πού Σέ θαύμαζαν γιά τήν ἐξαιρετική νοημοσύνη καί τίς ἀπαντήσεις Σου, θαυμάζω κι ἐγώ καί ὁμολογῶ τήν αἰώνια Σοφία κρυμμένη στήν Ἀνθρωπότητά Σου.

Ἄνθρωπος εἶσαι ὅταν πεινᾷς καί Ἄνθρωπος ὅταν κοιμᾷσαι ἐπάνω στό καράβι. Ἀλλά ὅταν περπατᾷς ἐπάνω στά κύματα, ὅταν διατάξεις τήν φουρτούνα καί τούς ἀνέμους, ὅταν χορταίνεις πέντε χιλιάδες ἀνθρώπους μέ πέντε ἄρτους – τότε Θεόν Σε θεωρῶ.

Ὅταν κατεβαίνεις στόν ποταμό γιά νά «βαπτισθεῖς ὑπό Ἰωάννου», ὅταν παραπονιέσαι ὅτι δέν ἔχεις οὔτε «πού τήν κεφαλὴν κλῖναι», ὅταν ἐπιτρέπεις νά Σέ πιάσουν καί νά Σέ δέσουν, τότε Ἄνθρωπον Σέ βλέπω περιτριγυρισμένο ἀπό ἀνθρώπινες ἀδυναμίες.

Ὅταν ὅμως οἱ οὐρανοί ἀνοίγουν καί ἀπό τά ψηλά ὁ Θεός Πατέρας ὁμολογεῖ: «Οὗτος ἐστίν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ ἠυδόκησα», ὅταν γκρεμίζεις στήν γῆ τούς δημίους Σου, ὅταν τρέμει ὁλόκληρη ἡ γῆ «ὑποπόδιον τῶν ποδῶν Σου», ὅταν ὁ ἥλιος σκοτεινιάζει μή μπορῶντας νά βλέπει τήν Σταύρωσή Σου, τότε Θεόν Σε ὀρῶ.

Ὅταν Σέ βλέπω νεκρό ἐπάνω στόν Σταυρό, τόν «Ἄνθρωπον τῶν πόνων» ὀρῶ. Καί Ἄνθρωπον Σέ βλέπω καί στόν σφραγισμένο τάφο. Ὅταν ὅμως βγαίνεις ἀπό τόν τάφο, χωρίς νά καταστρέψεις τίς σφραγίδες του, τότε εἶσαι Θεός.

Μέ αὐτά τά μάτια, μέ αὐτή τήν καρδιά, μέ αὐτή τήν πίστη, Κύριε, πλησιάζω καί προσκυνῶ τόν Θεόν μου πού ἔγινε Ἄνθρωπος γιά μένα καί γιά ὅλους ἡμᾶς.

Μετάφραση: **π. Ἡλίας Φρατσέας**

Ἀρχιμ. Σοφιάν Μπογκίου

Τό ανθρώπινο είδος εξελίσσεται, μεταλλάσσεται, ή απλᾶ παρακμάζει;

**Κάποια ἐρωτήματα γιά τή ζωή καί τόν θάνατο,
ἐν ᾧψει τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου τῆς ζωῆς.**

Μέ τή θέα τοῦ Πάσχα πολύ κοντά, ἡ ἐποχή εἶναι ἡ πιό κατάλληλη γιά σκέψεις πάνω στή ζωή καί στόν θάνατο, ἀκόμη κι ἂν τόν ὑπόλοιπο καιρό αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ σκέψεις «θάβονται» στό ὑποσυνείδητό μας. Στόν προβληματισμό μας αὐτόν βοηθοῦν καί τά πολλά ἐπιστημονικά ἀνακοινωθέντα πού ἔχουν ἔρθει αὐτόν τόν καιρό στή δημοσιότητα, κομπάζοντας γιά τήν «πρόοδο» τῆς ἐπιστήμης. Ἔτσι, σκέψεις καί ἀναγνώσματα δέν καταλήγουν πουθενά ἄλλοῦ, παρά σ' ἓναν ἀτέλειωτο κατάλογο μέ ἐρωτηματικά καί ἐκκρεμότητες στά ὁποῖα κανεῖς δέν μοιάζει διατεθειμένος νά μᾶς δώσει σαφεῖς καί πειστικές ἀπαντήσεις.

Κι ἄς κάνω ἀρχή ἀπό τή γέννηση τῆς ζωῆς. Νεώτερη ἱατρική ἀνακοίνωση προειδοποιεῖ ὅτι τά ἔμβρυα πού συλλαμβάνονται μέ τεχνητή γονιμοποίηση, ἀπό ἐδῶ καί στό ἐξῆς, θά ἔχουν τό DNA δύο μητέρων καί ἑνός πατέρα. Κι αὐτό –ὑποτίθεται– ὅτι προφυλάσσει ἀπό μελλοντικές ἀσθένειες τοῦ μιτοχονδριακοῦ DNA, τό ὁποῖο κληροδοτεῖται μόνο ἀπό τήν πλευρά τῆς μητέρας.

Δέν ἔφτανε, δηλαδή, πού ὁ –καλός ἢ κακός– μεταπτωτικός τρόπος γεννήσεως μεταφέρθηκε σ' ἓνα ἐπιστημονικό ἐργαστήριο καί μετατράπηκε ἀπό τή φυσική ἐρωτική πράξη σέ μία ἀλλόκοτη ἐργαστηριακή διαδικασία, ὅπου –σέ κάποιες περιπτώσεις– ἄλλος βάζει τά ὠάρια, ἄλλος τά σπερματοζῶάρια καί ἄλλος τή μήτρα. Τέλος πάντων, εἶχε κρατηθεῖ μέχρι τώρα ἡ γέννηση στόν ἓνα πατέρα καί μία μητέρα. Τώρα πάει κι αὐτό. Οἱ ἐπόμενες γενεές θά ἔχουν δύο μητέρες κι ἓναν πατέρα. Καί ρωτᾶμε:

Χρειάζεται νά εἶναι προφήτης κανεῖς γιά νά δεῖ τίς ἀλλοιώσεις πού προδιαγράφουν τό μέλλον τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους; Οἱ ἀνεξέλεγκτες κληρονομικότητες πού θά ἐπιβαρύνουν τούς ἀνθρώπους πού θά ἔρχονται στόν κόσμο μ' ἓναν ἀφύσικο τρόπο εἶναι ἀπλό πρᾶγμα; Εἶναι ἀπλό πρᾶγμα –ἀκόμη καί γιά ὅσους ἀπό ἐμᾶς ἔχουμε γεννηθεῖ μέ τόν φυσιολογικό τρόπο– ὁ ἔλεγχος τῆς σκιάς τῶν προγόνων μας πού ὑπάρχει μέσα μας εἴτε θέλουμε εἴτε δέν θέλουμε καί, πολλές φορές, βάζει σέ δοκιμασία τή θέλησή μας καί ἴσως καί αὐτές τίς ἐπιλογές μας, τραβῶντας

μας προς τις ροπές των προγόνων μας, ιδίως αν ο χαρακτήρας μας είναι εύεπηρεάστος;

Πώς εξηγείται, στην εποχή που η ψυχιατρική παίζει τόσο κυρίαρχο ρόλο στην αντιμετώπιση της καθημερινότητας των ανθρώπων, να μην μιλάει κανείς για τα ψυχολογικά προβλήματα που θα έχουν να αντιμετωπίσουν ολόκληρες γενεές ανθρώπων με μη προβλεπόμενες συνέπειες;

Πώς εξηγείται, απ' τη μία να φοβόμαστε την ανεξέλεγκτη αύξηση του πληθυσμού της γης, που δεν μπορεί πια να θρέψει τα αυξανόμενα έπτά δισεκατομμύρια των ανθρώπων, κι απ' την άλλη να μας πιάνει μανία να γεννάμε και να γεννάμε παιδιά ακόμη κι αν δεν μπορούμε, με τρόπους που γίνονται ολοένα και πιο αφύσικοι;

Έχουμε καταντήσει να ανάγουμε την ψυχοσωματική λειτουργία του ανθρώπινου όντος σε απλές ηλεκτρικές κενώσεις. Πόσοι έχουν διαβάσει τον Φρανκενστάιν της Mary Shelley; Τί ήταν ο Φρανκενστάιν; Ένας άφοσιωμένος επιστήμονας ο οποίος πήρε ανθρώπινα «ανταλλακτικά» από διάφορα πτώματα, τα ένωσε μεταξύ τους και κατάφερε με ηλεκτρικές κενώσεις να τους δώσει ζωή. Και έφτιαξε, έτσι, τό γνωστό τέρας που όλοι αναφέρουμε συνεχώς σαν παράδειγμα, αλλά κανείς μας δεν κάθεται να σκεφτεί πόσο συμβιβασμένος είναι με την ιδέα που έχει συνηθίσει να την αναφέρει σαν φρικιαστική!...

Και, η λέξη «ανταλλακτικά» μας φέρνει στο δεύτερο μεγάλο κεφάλαιο του κύκλου της ανθρώπινης ύπαρξης. Στόν θάνατο.

Μέ τό, θάνατο ασχολείται ένα νέο βιβλίο κάποιου Βρετανού γιατρού ονόματι Sam Parnia, ο οποίος μετοίκισε στην Αμερική πριν από οκτώ χρόνια και διευθύνει τό μεγαλύτερο κέντρο ανανήψεως (Centre for research on reviving the dead) που βρίσκεται στο Long Island, New York. Τό βιβλίο αυτό ονομάζεται The Lazarus Effect, δηλαδή, τό φαινόμενο Λάζαρος. Αυτός ο γιατρός ισχυρίζεται ότι μπορεί να επαναφέρει στη ζωή ακόμη και ανθρώπους που έχουν μείνει νεκροί μία και μιάμιση ώρα, όπως μία γυναίκα την οποία χρησιμοποιεί σαν παράδειγμα, που έμεινε μιάμιση ώρα νεκρή από ανακοπή. Η μέθοδός του άπλοικά είναι ή έξης: τό «νεκρό» σωμα ψύχεται για να καθυστερήσει ο έκφυλισμός των έγκεφαλικών κυττάρων και μία συσκευή τοποθετείται στο μέτωπο του ανθρώπου και μετράει τό ποσοστό της όξυγόνωσης του έγκεφάλου. Ένας έν ζωή άνθρωπος έχει 60-80% ποσοστό. Εάν αυτό τό ποσοστό μειωθεί κάτω από 30% ο άνθρωπος δεν επανέρχεται. Εάν δεν έχει μειωθεί τόσο, τό σωμα συνδέεται με ένα έξωσωματικό μηχάνημα όξυγονώσεως του αίματος, τό όποιο αποκαθιστά τό όξυγόνο που χρειάζεται ο έγκέφαλος. Όλη, δηλαδή, ή «καίρια» διαδικασία, είναι αυτό τό ψυκτικό μηχάνημα

τό όποιο έμποδίζει τή φθορά τών έγκεφαλικών κυττάρων. Ένα τέτοιο μηχάνημα θά άποκτήσουν σταδιακά όλες οί μονάδες έντατικής τών Άμερικανικών νοσοκομείων.

Ό γιατρός συγγραφέας τοῦ βιβλίου έχει προβληματιστεῖ πολύ πάνω στόν θάνατο καί τό πιό έντυπωσιακό εἶναι τό συμπέρασμα πού βγάξει ότι «ή συνείδηση, ή ψυχισμός, ή ψυχή» –δέν ξέρει πώς νά τό όνομάσει– «συνεχίζει νά ύφίσταται τουλάχιστον γιά τίς πρώτες ώρες μετά τόν θάνατο!»

Τί τό παράξενο, θά μοῦ πείτε. Ἡ ανθρωπότητα θέλει νά νικήσει τό θάνατο μ' έναν άλλον τρόπο, δικό της, όχι μέ τόν τρόπο πού τόν νίκησε ό Χριστός.

Πώς εξηγείται, όμως, αὐτή ή συνειδητοποίηση τοῦ δεσμοῦ τῆς ανθρώπινης ψυχῆς –έστω κι αν δέν ξέρουν πώς νά τήν όνομάσουν– μέ τό σῶμα της, μέ τήν «ανταλλακτικοποίηση» –συγχωρεῖστε μου τή νέα λέξη– τοῦ σώματος; Καί, άντε νά καταλάβω τό ότι ή σεξουαλική επανάσταση έχει δημιουργήσει στους ανθρώπους τοῦ κόσμου ένα αἶσθημα «κοινοκτημοσύνης» τών σωμάτων. Όταν έχω μοιραστεῖ τό σῶμα μου μέ πέντε, δέκα, εἴκοσι, πενήντα, εκατό καί βάλε ανθρώπους, τί θά μέ πειράξουν λίγοι παραπάνω; Ἰσα-ἴσα πού, τό αλτρουϊστικό παραμύθι ότι δίνω ζωή μέ τόν θάνατό μου, μειώνει καί τό μίσος πού ύποβόσκει μέσα στόν ανθρωπο γιά τό σῶμα του πού τό έκανε κτῆμα τόσων πολλών.

Οί άνθρωποι όμως πού απενίζουμε πρὸς τή Γέννηση, τό Θάνατο καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, πώς εἶναι δυνατό νά έξομοιώνόμαστε μ' αὐτή τήν κατάσταση τοῦ κόσμου;

Πώς έμεῖς αντιμετωπίζουμε τήν αποκλειστικότητα τών σωμάτων μας μέ τόση προχειρότητα καί άφέλεια –γιά νά μήν πῶ τίποτε βαρύτερο;

Θά μᾶς πείσουν ότι τό νά δώσουμε τό σῶμα μας γιά ανταλλακτικά εἶναι «πράξη αγάπης»; Καί τό σέξ εἶναι «πράξη αγάπης». Θά πηγαίνουμε λοιπόν μέ όποιον μας τό ζητήσει –καί ἴσως μᾶς απειλήσει ότι θά αὐτοκτονήσει έξ αἰτίας μας– γιατί έμεῖς «αγαπᾶμε τούς πάντας έκτενῶς»; Τότε, γιατί ό άπ. Παῦλος δίνει τόση σημασία στήν αποκλειστικότητα τών σωμάτων μας; Γιατί επιμένει σέ τόσα σημεῖα –πού δέν εἶναι τώρα ή θέση νά τά αναφέρω– γιά τή «σάρκα μία» τών συζύγων, γιά τό σῶμα πού δέν έξουσιάζει ό άνήρ άλλ' ή γυνή, γιά τά «μέλη Χριστοῦ» πού δέν γίνονται «πόρνης μέλη», γιατί θέλει νά μᾶς τονίσει τόσο αὐτό τό μεγάλο θέμα τῆς μοναδικότητας, τῆς αποκλειστικότητας, τῆς ιερότητας τοῦ ανθρώπινου σώματος;

Κι όλ' αὐτά γιατί; Γιά νά κερδίσουμε πέντε-δέκα χρόνια ζωῆς; Νά τήν κάνουμε τί; Κάποτε, ή θεία τοῦ πατρός Ἐπιφανίου μοῦ εἶχε πεί, ότι τόν εἶχε δεῖ νά κλαίει –όταν ἦταν ακόμη δεκαέξη ετών– καί τῆς εἶπε:

πότε θά φύγω ἀπ' αὐτή τήν ἄθλια ζωή καί θά πάω κοντά στό Χριστό μας; Φανταζόσαστε ὅτι θά ἔλεγε εὐχαριστῶ ὁ π. Ἐπιφάνιος στόν ἄνθρωπο πού θά τόν κρατοῦσε μακριά ἀπ' τήν ἀγάπη τῆς καρδιάς του γιά περισσότερα χρόνια, παρατείνοντάς του τή ζωή;

Ὅταν ἔχουμε μπροστά μας αὐτούς τούς ἀνθρώπους, μπορούμε μέ τόση εὐκολία –ἔστω κι ἂν ἐμᾶς μᾶς ἀρέσει ἡ ζωή καί ἀπολαμβάνουμε τίς ἡδονές της– νά ἀρπάξουμε ξένα μέλη γιά νά ζήσουμε λίγο παραπάνω –καί ἂν; Καί τί θά τά κάνουμε τά παραπάνω χρόνια; Θά τά ἀξιοποιήσουμε κατά τήν προτροπή τοῦ χολλυγουντιανοῦ ἰδανικοῦ, eat, pray, love? Θά ταξιδέψουμε σέ περισσότερα μέρη τῆς γῆς, θά γνωρίσουμε περισσότερους ἐρωτικούς συντρόφους, θά δοκιμάσουμε κι ἄλλα ἀσυνήθιστα φαγητά, θά γνωρίσουμε τήν ἐσωτερική «ἡρεμία» τῶν σύγχρονων καί πολυδιαφημισμένων «πνευματικῶν» τάσεων; Θά ζήσουμε τήν κάθε μέρα, τήν κάθε στιγμή ἔντονα, μπᾶς καί νικήσουμε αὐτόν τόν ἔρμημο τό φόβο τοῦ θανάτου πού δέν μᾶς ἀφήνει νά ἡσυχάσουμε;

Καί καλά νά μήν ντρεπόμαστε ἐμεῖς νά βάζουμε τόν ἑαυτό μας καί τίς ἀνάγκες του πάνω ἀπ' ὅλους καί ὅλα. Καλά νά μήν καταλαβαίνουμε ἐμεῖς τίποτα γύρω ἀπ' τήν ἀποκλειστικότητα τῶν σωμάτων καί τό μυστήριό τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης. Νά μήν καταλαβαίνουν ὅμως καί μοναχοί –πού ὑποτίθεται ὅτι ζοῦν τήν ἀποκλειστικότητα τῆς ἑνώσης μέ τό Θεό– νά μήν καταλαβαίνουν καί ἄνθρωποι πού ὀνομάζουν τούς ἑαυτούς τους πνευματικούς πατέρες καί ἡγέτες; Ἀνθρωποι πού παρουσιάζονται χωρίς ντροπή καί ἀποκαλοῦν τόν ἑαυτό τους ἐκκλησία; Μέ ποιό δικαίωμα; Ὅταν ὁ Μέγας Βασίλειος ἔφθασε νά πεῖ μόνο: ὁ μή ὦν μετ' ἐμοῦ οὐκ ἔστι μετὰ τῆς Ἀληθείας καί ἐκεῖ σταμάτησε. Δέν ἐκόμπασε ὅτι ἐκεῖνος ἦταν ἡ ἐκκλησία. Πού ἦταν. Καί ἡ γλώσσα του καί ἡ φωνή του ἦταν ὄργανα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλά δέν τό εἶπε. Ἐξάντλησε πρῶτα ὅλα τά λογικά καί θεολογικά ἐπιχειρήματα πού ἔδιναν καί δίνουν ἀπαντήσεις καί στό μυαλό καί στήν καρδιά τῶν ἀνθρώπων καί μετὰ μίλησε μ' αὐτόν τόν τρόπο, γιά τούς κακοπροαίρετους καί ἀπείθαρχους.

Καί τολμάει ἄνθρωπος μετὰ ἀπό τόν Μ. Βασίλειο νά καυχῇ ὅτι εἶναι ἡ ἐκκλησία καί νά ἀπαιτεῖ νά τόν ἀκολουθήσουν οἱ ἄνθρωποι; Καί ποιοί ἄνθρωποι; Τό λογικό ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ πού ἀντιμετωπίζονται μέ καταφρόνια ἀπ' τούς πνευματικούς –ὑποτίθεται– ἡγέτες του; Πού ἀντιμετωπίζονται οὔτε κἄν σάν ἄλογα πρόβατα, ἀλλά σάν “βλίπα” πού δέν ἔχουν κανέναν ἄλλο σκοπό ὑπάρξεως, ἀπό τό νά γεμίζουν τούς ναούς γιά νά ἔχουν ἀκροατήριό –πού δέν μπορεῖ νά τό σκάσει– οἱ αὐτάρεσκοι ὁμιλητές;

Μιλοῦν γιά ἀγάπη καί ὑπέρβαση καί παχειά λόγια ἄνθρωποι ἀνέραστοι καί παγεροί, πού δέν ξέρουν οὔτε πῶς νά χαμογελάσουν, οὔτε πῶς νά ποῦν μία λέξη παρηγοριᾶς, πού δέν ξέρουν πῶς νά χαϊδέψουν καί νά

αγκαλιάσουν και νά κλάψουν μαζί μέ κάποιον.

Μιλούν έν όνόματι του Χριστου άνθρωποι πού όχι μόνον δέν Του μοιάζουν, αλλά είρωνεύονται και τούς ανθρώπους Του και τούς διώκουν και τούς κάνουν «άποσυναγώγους». Καί έχουν άπαίτηση νά γίνονται άκουστοί, γιατί κρατούν τά σύμβολα ενός άξιώματος πού έπαψε πιά νά έχει άξία έξ αίτίας τους...

Κι οι ταλαίπωροι σύγχρονοι άνθρωποι προσπαθούν νά τά βγάλουν πέρα «ώς πρόβατα μή έχοντα ποιμένα», μπερδεμένοι και κουρασμένοι. Κι ώστόσο, τό μυστήριο της ζωής και του θανάτου γλιστράει μέσα άπ' τά χέρια μας.

Νινέττα Βολουδάκη

Σημ.: Ή Ν. Β. δέχεται παρατηρήσεις και σχόλια στό ninetta1.blogspot.com

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΥΠΑΚΟΗ"

Καί “τζαναμπέτης” καί καλός πατέρας;

Μία μέρα, καθημερινή, βρεθήκαμε σέ ένα γραφικό έπαρχιακό ταβερνάκι, μοναδικοί πελάτες, καθώς ή ώρα κόντευε απόγευμα.

Πολύ άργότερα ήρθε κι άλλο ένα ζευγάρι. Ο άνδρας ήταν προχωρημένης ήλικίας, ενώ ή γυναίκα λίγο νεότερή του. Φαινόταν από τήν συμπεριφορά τους ότι δέν ήταν παντρεμένοι καί αυτό πρέπει νά κέντρισε τό ενδιαφέρον τοῦ ιδιοκτήτη πού περιφερόταν γύρω τους, προσπαθώντας νά πιάσει τήν κουβέντα. Ο άνδρας άνταποκρίθηκε πολύ πρόθυμα καί σέ λίγη ώρα ξεκίνησε νά μιλάει γιά τή ζωή του, μιλώντας δυνατά, σάν νά ήταν μόνοι τους. Τοῦ σύστησε τή γυναίκα, τονίζοντας ότι δέν ήταν παντρεμένοι καί άρχισε νά άπαριθμεῖ τούς γάμους πού έκανε καί τά παιδιά πού απέκτησε. Μιλοῦσε μέ καμάρι γιά τήν έπιτυχία του στίς γυναῖκες, παίρνοντας θάρρος καί από τήν έπιδοκιμασία τοῦ εστιάτορα, πού δήλωνε ότι τόν καταλάβαινε άπόλυτα, άφοῦ είχε κάνει καί ο ίδιος δύο γάμους! Η γυναίκα δίπλα δέν μιλοῦσε καθόλου, μόνο άκουγε. Καί, στό τέλος, καταλήγει ο άνδρας: «έγώ, φίλε μου, στή ζωή μου μπορεῖ νά ήμουν λίγο... “τζαναμπέτης” μέ τίς γυναῖκες, αλλά στά παιδιά μου ήμουν άριστος πατέρας! Αυτό δέν μπορεῖ νά τό άμφισβητήσει κανείς»!

Μοῦ έκανε μεγάλη έντύπωση τό καμάρι καί ή βεβαιότητα μέ τήν όποία έκφράστηκε! Ήταν τόσο σίγουρος ότι πέτυχε σάν πατέρας καί δέν θεώρησε σημαντικό τό ότι δέν στάθηκε, όπως ο ίδιος παραδέχθηκε, πολύ καλός σύζυγος!

Γιά τόν άνθρωπο αυτό, δηλαδή, ή ιδιότητα τοῦ συζύγου καί ή ιδιότητα τοῦ πατέρα ήταν κάτι διαφορετικό. Σάν νά άφοροῦσε δύο διαφορετικούς ανθρώπους!

Μά, γίνεται ένας άνθρωπος νά πετύχει σάν πατέρας, αλλά νά άποτύχει σάν σύζυγος;

Όπως μαθαίνουμε στή Σχολή γονέων καί συζύγων τῆς Ένορίας μας, αλλά καί ή ίδια ή λογική άποδεικνύει, δέν γίνεται. Για νά πετύχεις σάν γονιός πρέπει νά πετύχεις πρῶτα σάν σύζυγος. Ο σωστός παιδαγωγός παιδαγωγεῖ πρῶτα τόν έαυτό του. Πῶς μπορεῖ νά παιδαγωγήσει σωστά τά παιδιά του, ενώ μέ τό παράδειγμά του τά διδάσκει αντίθετα; Δέν μπορεῖ ένας άνθρωπος νά άδιαφορεῖ γιά τήν προσωπική του πρόοδο καί νά παιδαγωγεῖ σωστά τά παιδιά του.

Η παιδαγωγική πού ακολουθοῦμε ως γονεῖς δέν εἶναι κάτι έξω από εἰς. Σύμφωνα μέ τό ποιοί εἴμαστε διδάσκουμε καί τά παιδιά μας. Καί όταν λέω διδάσκουμε δέν έννοῶ μόνο μέ λόγια, διότι τά παιδιά διδάσκονται από τήν συνολική μας εἰκόνα καί από τά λόγια μας, αλλά, κυρίως από τήν συμπεριφορά μας, άκόμη κι από τά αἰσθήματά μας.

Δέν μπορῶ νά εἶμαι σάν άνθρωπος κλέφτης καί νά διδάσκω στά παιδιά μου τιμιότητα!

Δέν μπορεῖ νά εἶμαι άδιάφορος άνθρωπος καί νά μάθω στά παιδιά μου νά εἶναι υπεύθυνα. Μπορεῖ νά γίνουν τελικά τά παιδιά υπεύθυνα, αλλά δέν θά τό όφείλουν σέ μένα!

Ένας άνθρωπος πού ξέρει μία τέχνη τήν εφαρμόζει παντοῦ. Μπορῶ νά

εἶμαι κακότροπος στή δουλειά μου καί στό σπίτι μου νά εἶμαι εὐγενής; Μπορῶ νά εἶμαι ἄπιστος στόν/στήν σύζυγό μου ἀλλά στούς φίλους μου νά εἶμαι πιστός; Μπορῶ νά εἶμαι ἀνεύθυνος καί ἀπρόσεκτος σάν ἄνθρωπος ἀλλά στήν δουλειά μου νά εἶμαι καλός; Κι ἂν ἀκόμη τά καταφέρνω νά εἶμαι καλός στήν δουλειά μου, γιά φαντάσου πόσο καλύτερος θά μποροῦσα νά γίνω μέ τό νά γίνω καί καλύτερος ἄνθρωπος!

Τά πιστεύω καί ἡ ἰδεολογία τοῦ κάθε ἀνθρώπου διαμορφώνουν καί τόν χαρακτήρα του. Δέν εἴμαστε κάτι ἄλλο ἀπό αὐτό πού πιστεύουμε. Οὔτε μπορεῖ νά πιστεύουμε κάτι, ἐνῶ στή ζωή μας κάνουμε τά ἀντίθετα. Διότι τότε δέν πιστεύουμε αὐτά πού νομίζουμε ὅτι πιστεύουμε.

Βλέπουμε μέσα ἀπό τή ζωή τῶν Ἀγίων καί τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν τό ἥθος πού διαμόρφωσαν μέσα ἀπό τήν Πίστη τους. Ἡ Πίστη τους δέν ἦταν μία ἀπλή ἰδεολογία. Ἦταν ἕνας τρόπος ζωῆς. Ἦταν ὁ τρόπος πού σκέφτονταν καί ἐνεργοῦσαν. Εἶχαν ἀφομοιώσει σέ τέτοιο βαθμό τήν Ἀλήθεια, ὥστε οἱ ἄνθρωποι τούς ἀναγνώριζαν καί μόνο πού τούς ἔβλεπαν. Συγκρίνοντας ἐμεῖς τό δικό μας ἥθος μέ τό ἥθος αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διαπιστώνουμε ὅτι ἐνῶ θεωροῦμε ὅτι πιστεύουμε κι ἐμεῖς τά ἴδια, δέν ἔχουμε καμμία σχέση μέ αὐτούς. Οὔτε ὁ τρόπος πού σκεπτόμαστε, οὔτε ὁ τρόπος πού ἐνεργοῦμε θυμίζει τίποτε ἀπό τό ἥθος τῶν Χριστιανῶν. Ἐχουμε πάρει, ἀπλῶς τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ἔχουμε προσαρμόσει στή δική μας νοοτροπία, ἀντί νά προσαρμοστοῦμε ἐμεῖς στό πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐμεῖς τήν ἐννοοῦμε, περιορίζεται σέ μερικούς κανόνες: στόν δῶρο –τό πολύ-ἐκκλησιασμό μας τήν Κυριακή, στίς νηστεῖες καί στήν προσευχή, σάν τυπικό καί ὄχι σάν τρόπο ζωῆς. Ἔτσι, ὅμως, γινόμαστε ἄνθρωποι «σχιζοφρενεῖς». Ἄλλα πιστεύουμε καί ἄλλα κάνουμε στή ζωή μας. Καί γι' αὐτό μᾶς φαίνεται πολύ λογικό νά δεχθοῦμε ὅτι κάποιος μπορεῖ νά ἀπέτυχε σάν σύζυγος, ἀλλά δέν αποκλείεται νά πέτυχε σάν πατέρας. Γι' αὐτό ἀκόμη, δέν μᾶς κάνει ἐντύπωση καί δέν ἐπαναστατοῦμε ὅταν ἄνθρωποι, πού ἀπέτυχαν στήν προσωπική καί οἰκογενειακή τους ζωή, ζητοῦν νά μᾶς κυβερνήσουν! Δέν μᾶς κάνει ἐντύπωση τό γεγονός ὅτι δέν κατάφεραν νά κυβερνήσουν ἕνα σπίτι! Τούς ἀναθέτουμε νά κυβερνήσουν μία χώρα πιστεύοντας ὅτι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐλπίδες νά τό πετύχουν μέ βάση τήν ἰδεολογία τους! Γι' αὐτό, τελικά, δέν μποροῦμε νά καταλάβουμε ὅταν ἡ Ἐκκλησία μᾶς λέει ὅτι ἡ Πολιτική εἶναι ἡ καθημερινή μας ζωή! Θεωροῦμε πῶς ὅ,τι ἔχει νά κάνει μέ τό πνευματικό μας ἐπίπεδο, μέ τά πιστεύω μας, εἶναι κάτι ἔξω ἀπό τήν καθημερινή μας ζωή. Εἶναι ὅμως λογική αὕτη ἡ «διχοτόμηση» τοῦ ἀνθρώπου;

Γιά νά γίνουμε, λοιπόν, καλοί γονεῖς πρέπει πρῶτα νά γίνουμε ἰσορροπημένοι ἄνθρωποι, ἄνθρωποι πού θά συνυφαίνουν τή ζωή τους μέ αὐτά πού πιστεύουν. Καί, γιά νά ἔχουμε καλό ἐρώτημα, πῶς ὀρίζουμε τελικά τόν καλό γονιό;

Καί, γιά νά γυρίσουμε πίσω στά λόγια τοῦ ἀνθρώπου: Ἀπό ποῦ ἄραγε ἀντλοῦμε αὕτη τή βεβαιότητα ὅτι τά καταφέρνουμε σωστά; Εἴμαστε σέ θέση νά κρίνουμε τόν ἑαυτό μας ἀντικειμενικά; Ἄς ἀφήσουμε τούς ἄλλους νά μᾶς ποῦν τί πετύχαμε. Καί, κυρίως, ἄς ρωτήσουμε τά παιδιά, νά μᾶς ποῦν τή γνώμη τους γιά μᾶς.

Ἕνας ἄνθρωπος πού θέλει πραγματικά νά πετύχει ἕναν στόχο, προσπαθεῖ διαρκῶς νά μαθαίνει ἀπό ὅπουδήποτε, προσπαθεῖ νά διορθώσει τόν ἑαυτό του, κάνει αὐστηρή αὐτοκριτική καί ποτέ δέν εἶναι ἀπόλυτα εὐχαριστημένος. Αἰσθάνεται

ὅτι θά μπορούσε νά τά καταφέρει καλύτερα. Ἐμεῖς πῶς εἴμαστε βέβαιοι ὅτι τά καταφέραμε, χωρίς μάλιστα νά πετυχαίνουμε καμμία πρόοδο στόν ἑαυτό μας; Ἡ, μήπως, πιστεύουμε ὅτι τό νά μήν εἶναι ἕνας ἄνδρας, (ἢ μία γυναῖκα ἀντίστοιχα), καλός σύζυγος δέν εἶναι σπουδαῖο πρᾶγμα;

Μάλλον ἡ προσπάθειά μας νά πείσουμε τούς ἄλλους ὅτι ἤμασταν καλοί γονεῖς ἀποδεικνύει τήν προσπάθειά μας νά πείσουμε τόν ἴδιο μας τόν ἑαυτό ὅτι ἤμασταν.

Ἀλλά, τελικά, δέν χρειάζεται νά πείσουμε κανέναν. **Νά γίνουμε χρειάζεται!** Αὐτό, ὅμως, φαίνεται ὅτι δέν μᾶς πολυενδιαφέρει! Μᾶς ἀρκεῖ νά πιστεύουμε ὅτι μᾶς θεωρεῖ ὁ κόσμος ἐπιτυχημένους...

Μαρίνα Διαμαντῆ

Ὁ ἄνθρωπος ΔΕΝ εἶναι ὁ ἐγκέφαλός του

Βλαιότερα οἱ νευρολόγοι πίστευαν ὅτι ὁ ἐγκέφαλος δέν μπορεῖ νά ἀλλάξει πιά, μόλις ἔχει συντελεστεῖ ἡ δημιουργία του καί ἔχουν σχηματιστεῖ οἱ συνδέσεις ἀνάμεσα στούς νευρώνες. Θεωροῦσαν τόν ἐγκέφαλο ὡς περίπλοκη μηχανή, δομημένη ἀνά τμήματα, πού τό κάθε ἕνα ἔχει μία συγκεκριμένη λειτουργική ἀποστολή. Γιά αἰῶνες ἐπικρατοῦσε αὕτη ἡ μηχανιστική θεώρηση τοῦ ἐγκεφάλου πού εἶχε σάν συνέπεια, οἱ ἄνθρωποι πού γεννιοῦνταν μέ ἐγκεφαλική βλάβη σέ ἕνα ἀπό αὐτά τά τμήματα –ἢ τήν ὑπέστησαν ἀργότερα– νά ἔπρεπε νά ζοῦν μέ αὐτήν χωρίς ἐλπίδα θεραπείας ἢ ἔστω βελτίωσης τῆς κατάστασης. Αὐτές οἱ ἀντιλήψεις ὅμως ἔχουν σήμερα πλέον ξεπεραστεῖ. Ἐχει ἐπέλθει κυριολεκτικά μία ἐπανάσταση στόν χώρο τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου μέ τήν ἀνακάλυψη τῆς νευροπλαστικότητας. Περιγράφεται ὡς ἡ δυνατότητα τοῦ ἐγκεφάλου νά τροποποιεῖ προηγούμενα κυκλώματα καί δίκτυα νευρώνων καί ἔτσι νά ἀλλάζει τή δομή καί λειτουργία του μέ βάσει νέες ἐμπειρίες καί νέες πληροφορίες πού διεγείρουν μία συγκεκριμένη περιοχή του. Χάρis στή νευροπλαστικότητα ὑπάρχει ἡ δυνατότητα μέ διαδικασία σκέψεων καί μόνο νά ἀλλάζει ὁ ἐγκέφαλος τόσο δομικά ὅσο καί λειτουργικά. Πρόκειται γιά ἕνα φαινόμενο πού διατηρεῖται κατά τή διάρκεια ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀκόμα καί σέ προχωρημένη ἡλικία.

Ἴατροί πού ἔχουν ἐργαστεῖ ἰδιαίτερα στόν τομέα αὐτό, ἐπισημαίνουν ὅτι αὐτές οἱ ἀλλαγές δέν εἶναι μόνον θετικές, ἀλλά καί ἀρνητικές. Μάλλον προηγούνται οἱ ἀρνητικές –πού φυσικά ὀφείλονται ὅχι στόν ἴδιο τόν ἐγκέφαλο– ἔχουν τήν αἰτία τους στήν ψυχική κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, στήν ἀστάθειά του, στίς φοβίες καί τά πάθη του, στίς προσωπικές του προτιμήσεις, πού γίνονται ἔξεις, καί τελικά δευτέρη φύση του καί συχνά τόν βασανίζουν μέ τή μορφή μανιῶν καί ἐξαρτήσεων. Στή συνέχεια καλοῦνται οἱ γιατροί νά ἀντιμετωπίσουν τίς δυσλειτουργίες πού ἔχουν ἐπιφέρει οἱ ἄνθρωποι στόν

ἐγκέφαλό τους καί νά ἐπέμβουν θεραπευτικά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι οἱ ἀλλαγές πού ἐπιφέρει ἡ πορνογραφία στόν ἐγκέφαλο τοῦ ἀνθρώπου μέ τή «δημιουργία βιοχημικῶν μονοπατιῶν μνήμης» πού εἶναι δύσκολο ἢ καί ἀδύνατο πλέον νά διαγραφοῦν (βλ. «Ἐνοριακή Εὐλογία», τεῦχ. 123). Προφανῶς, προϋπόθεση ἐδῶ γιά μία θεραπεία εἶναι πρῶτα ἀπ’ ὅλα ἡ ἴδια ἡ ἐπιθυμία τοῦ πάσχοντος νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό αὐτές τίς μνήμες.

Τό πεδίο ἐφαρμογῆς θεραπευτικῶν μεθόδων μέ βάση τήν νευροπλαστικότητα ἐπεκτείνεται σήμερα σέ ἀρκετές παθήσεις, ὅπως ψυχαναγκαστικές διαταραχές, μετατραυματική ἀγχώδη διαταραχή ἢ μετατραυματικό στρές, ἐγκεφαλικό, σχιζοφρένεια κ.ἄ. Ἐνῶ ὅλες οἱ προαναφερόμενες παθήσεις καί ἡ θεραπευτική τους ἀντιμετώπιση ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος διαμορφώνει τόν ἐγκέφαλό του, ἴσως ἰδιαίτερα ἐκδηλο γίνεται αὐτό στήν πάθηση τῶν ψυχαναγκαστικῶν διαταραχῶν.

Ἀκριβῶς ὅπως ἡ πορνογραφία, στήν ὁποία ἀναφερθήκαμε παραπάνω, ἔτσι καί φοβίες ἢ ἐνοχές, ὅταν γίνονται κυρίαρχες στόν ἄνθρωπο, ἐπιφέρουν δυσλειτουργία στόν ἐγκέφαλό του καί ἐκδηλώνονται πλέον ὡς ψυχαναγκαστικές διαταραχές. Ὅδηγοῦν τόν ἄνθρωπο σέ μία κατάσταση ἐσωτερικῆς σύγκρουσης, ἀφοῦ, μέ τήν ὑποχώρηση στίς σκέψεις αὐτές, γίνονται ὅλο καί πιό κυρίαρχες. Αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος σάν μαριονέττα, πού ἀναγκάζεται νά κάνει πράγματα πού δέν τά θέλει, ἀλλά πρέπει νά τά κάνει. Οἱ σκέψεις αὐτές γίνονται τόσο ἐπιβαρυντικές ὥστε νά ἔχουν ἀκόμα καί σωματικές ἐπιπτώσεις. Π.χ. ἀπό τόν φόβο γιά μικρόβια νιώθει κανεῖς συνέχεια τήν ἀνάγκη νά πλένει τά χέρια μέ ἀντισηπτικό ὑγρό καί ἀπό τό πολύ πλῦσιμο νά ἀρχίζουν νά πονᾶνε ἢ καί νά αἱμορραγοῦν. Ἐχει δημιουργηθεῖ στόν ἐγκέφαλο ἓνα τόσο κυρίαρχο κύκλωμα φόβου, ὥστε ὁ ἐγκέφαλος συνέχεια ἐπανέρχεται σ’ αὐτό, “κολλάει” πλέον σ’ αὐτό καί ἀδυνατεῖ νά προχωρήσει σέ ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Δρ. Jeffrey Schwartz, καθηγητής ψυχιατρικῆς στή Πανεπιστήμια τῆς Καλιφόρνιας, Λός Ἀντζελες (UCLA), εἰδικός στίς ψυχαναγκαστικές διαταραχές, ἔχει ἀναπτύξει τή μέθοδο τῆς αὐτοκατευθυνόμενης νευροπλαστικότητας (self-directed neuroplasticity) γιά τή θεραπεία αὐτῶν τῶν διαταραχῶν, ὅσο τουλάχιστον ἀφορᾷ στήν ἐγκεφαλική λειτουργία.

Ἡ βάση τῆς θεραπευτικῆς του ἀγωγῆς εἶναι ἡ ἀπόλυτα ἀποδεκτή θέση, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τό μόνο ὄν πού μπορεῖ νά φτάσει σέ πραγματική συνειδησιακή κατάσταση καί πραγματική γνώση, ἐπειδὴ ἔχει τήν ἱκανότητα νά παρατηρεῖ τόν ἑαυτό του ἀπό ἔξω σάν ἀντικειμενικός παρατηρητής (ἔστω μέ τήν βοήθεια ἄλλων). Ἀκριβῶς αὐτήν τήν αὐτοπαρατήρηση ἐνισχύει ὁ ἴδιος στούς ἀσθενεῖς του –ἐάν βέβαια ἐπιζητοῦν τή λύση τῶν προβλημάτων τους– καί ἔτσι τοὺς δίνει νά καταλάβουν, ὅτι δέν εἶναι πραγματικό αὐτό πού νιώθουν. Ὁ ἐγκέφαλός τους ἀπλῶς ἔχει κολλήσει στό σημεῖο ἐκεῖνο πού τοὺς βασανίζει, ἐκεῖ πού ἔχουν τή μανία. Ἐπομένως, δέν πρέπει νά πιστεύουν αὐτό πού τοὺς λέει ὁ ἐγκέφαλος, μέ τίς σκέψεις πού παράγει, στό πρόβλημα πού ἔχουν.

Ἡ θεραπευτική μέθοδος τοῦ Δρ. Σβάρτς περικλείει 4 βήματα: 1. Οἱ ἀσθενεῖς νά σταματοῦν μέ τή δραστηριότητά τους (π.χ. μέ τό πλύσιμο τῶν χεριῶν μέ ἀντισηπτικό ὑγρό) καί συνειδητά νά ποῦν τί τούς συμβαίνει (π.χ. δέν τούς ἐπιτίθενται ἐπικίνδυνα βακτηρίδια, ἀλλά ὁ ψυχαναγκασμός), 2. Νά συνδέουν αὐτόν τόν ψυχαναγκασμό μέ τίς περιοχές τοῦ ἐγκεφάλου πού ἐμπλέκονται σέ αὐτόν. 3. Νά ἀντιμετωπίζουν τόν ψυχαναγκασμό συνειδητά μέ μία ὑγιή ἀντίδραση καί συμπεριφορά, νά ἀσχολοῦνται μέ κάτι ἄλλο δημιουργικό. Καί στό σημεῖο αὐτό ἐκδηλώνεται θετικά ἡ νευροπλαστικότητα: ὅταν κάποιος, συγκεντρώνοντας τήν προσοχή του, χρησιμοποιεῖ τόν ἐγκέφαλό του δημιουργικά, σταθεροποιοῦνται ἐναλλακτικά κυκλώματα νευρῶν στὸν ἐγκέφαλο καί παραμερίζονται τὰ κυρίαρχα κυκλώματα φόβου. 4. Ὅταν βλέπουν οἱ ἀσθενεῖς ὅτι ἀρχίζει νά ὑποχωρεῖ ὁ ψυχαναγκασμός τόν ἀπαξιῶνουν ὡς ἀνωφελῆ σκέψη.

Μέ τήν τακτική ἐπανάληψη τῆς διαδικασίας αὐτῆς ἀρχίζει νά ἀλλάζει ὁ ἐγκέφαλος. Ἔτσι, μέ τήν ἐπόμενη ἐμφάνιση τοῦ ψυχαναγκασμοῦ δέν λέει κανεὶς πιά: αὐτό εἶμαι ἐγώ, ἀλλά αὐτός εἶναι ψυχαναγκασμός. Ἔτσι ὁ ἐγκέφαλος συνεργάζεται μαζί του καί ὄχι ἐναντίον του.

Πράγματι, ἐξετάσεις στοὺς ἐγκεφάλους ἀνθρώπων πού μέ τήν ἐφαρμογή τῆς μεθόδου εἶχαν ἐπιτυχή ἀποτελέσματα, ἐπιβεβαίωσαν ὅτι τὰ προηγούμενα κυκλώματα φόβου εἶχαν διασπαστεῖ. Ὁ ἐγκέφαλός τους εἶχε ἀλλάξει, τόσο δομικά ὅσο καί λειτουργικά.

Παρόμοιες δομικές καί λειτουργικές ἀλλαγές στὸν ἐγκέφαλο, πάντα μέ βάσει τήν νευροπλαστικότητα, ἔχουν διαπιστωθεῖ καί καταγραφεῖ καί στίς προαναφερθεῖσες παθήσεις. Ἐνδεικτικά ἀναφέρω τούς ἰατροὺς Δρ. Alain Brunet, καθηγητὴ κλινικῆς ψυχολογίας στό Μόντρεαλ στό McGill-Πανεπιστήμιο στό πεδίο τοῦ μετατραυματικοῦ στρές, τόν Δρ. Friedemann Pulvermüller, νευροβιολόγο στό Cognitive Brain Scientific στοῦ Cambridge, στό πεδίο τῶν ἐγκεφαλικῶν καί τῇ Δρ. Sophia Vinogradon, καθηγήτρια ψυχιατρικῆς στό Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας, Λός Ἀντζελες (UCLA) στό πεδίο τῆς σχιζοφρένειας.

Τό φαινόμενο αὐτό τῆς νευροπλαστικότητας, τόσο στήν ἀρνητική ὅσο καί στή θετική του μορφή ἀποδεικνύει λοιπὸν περίτρανα, ὅτι **ὁ ἄνθρωπος ΔΕΝ εἶναι ὁ ἐγκέφαλός του**. Ἡ Ἐκκλησία, βέβαια, τό κηρύττει ἐπὶ αἰῶνες μέ τήν προτεραιότητα πού δίνει στή ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καί τήν καθοριστικὴ θέση πού δίνει στήν ἀνθρώπινη προαίρεση. Σήμερα τό ἐπικυρώνουν ἐπιστήμονες πού ἀσχολοῦνται μέ τίς δομές καί τίς λειτουργίες τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου καί καταλήγουν μέ τὰ ἐπιστημονικά δεδομένα τῆς ειδικότητάς τους στήν παραπάνω πρόταση.

Καί ὅμως, ἐν ὀνόματι μίας προφανῶς ἄθειας ιδεολογικῆς καί πάντως ὄχι ἐπιστημονικῆς θεώρησης τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐπικρατήσῃ, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς ἱατρικῆς, ὅσο καί νομικῆς, νά θεωρεῖται ἡ νέκρωση τοῦ ἐγκεφάλου ὡς θάνατος

τοῦ ἀνθρώπου, παρ' ὅτι ἡ νέκρωση αὐτὴ ἀφορᾷ μόνο στό 3% τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, τό ὅποιο, ὡς πρός ὅλες τίς ἄλλες λειτουργίες, παραμένει ζωντανό. Δέν διαφέρει ἀπό ἕναν ἄλλον ἀσθενῆ σέ κατάσταση νάρκωσης, ὡς πρός τήν ἐμφάνιση τοῦ σώματος. Μόνο πού ἡ χειρουργική ἐπέμβαση στήν ὁποία ὑποβάλλεται στή δική του περίπτωση –ἐκτός ἐάν ἔχει ρητῶς ἐκφράσει τήν ἀντίρρησης του, σύμφωνα μέ τόν νέο νόμο ἐδῶ στήν Ἑλλάδα– δέν ἀποσκοπεῖ στή θεραπεία του. Χειρουργεῖται μέ σκοπό τήν ἀνακύκλωση τῶν ὀργάνων του καί ὅποιου ἄλλου θεωρηθεῖ χρήσιμο ἀκόμα (τμήμα τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, δέρμα, ὅστᾳ, χόνδροι, κερατοειδῆς χιτῶνας τοῦ ὀφθαλμοῦ, αἰμοποιητικά κύτταρα κ.ἄ.). Ἔτσι, ὑποβιβάζεται ὁ ἄνθρωπος, σέ ἀποθήκη ἀνταλλακτικῶν –καί αὐτό ἐνῶ ζεῖ ἀκόμα– μέ τό ψευδοεπιστημονικό «ἐπιχείρημα» ἢ καλύτερα μέ τό ἀθεϊστικό ἰδεολόγημα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἐγκέφαλός του. Καί αὐτό θεωρεῖται μεγάλο κατόρθωμα τοῦ πολιτισμοῦ μας, τοῦ 20ου καί 21ου αἰῶνα!

Λέων Μπράνγκ

δρ. Θεολογίας

Ἰσότητα καί Δικαιοσύνη

Οἱ σκέψεις καί τά πιστεύω πού φυλᾷνε στήν ψυχὴ τους οἱ ἄνθρωποι, ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τόν τρόπο πού φέρονται στή καθημερινή τους ζωή. Μᾶλλον ἀπότομα καί ἀπόλυτα διατύπωσα μία θέση. Ὑπάρχουν ὅμως κάποιες μέρες στή ζωή μας πού συνειδητοποιοῦμε πῶς ὅσα μᾶς στεναχωροῦν ἔχουν βαθύτερες αἰτίες.

Οἱ λέξεις ἰσότητα καί δικαιοσύνη οἱ ὁποῖες στό μυαλό τῶν περισσότερων ἀπό ἐμᾶς εἶναι αὐτονόητες, ἔχουν καί αὐτές ἀπολυτοποιηθεῖ σέ σημεῖο πού θεωροῦνται ἄπιαστες καί ἰδανικές. Ὁ ὅρισμός τῆς λέξης ἰσότητα σέ ὅλα τά ἐπίπεδα, κοινωνικό, πολιτικό, οἰκονομικό κ.ἄ. εἶναι ἡ σχέση μεταξύ ἴσων ἢ ἀλλιώς, ἡ ἔλλειψη ὁποιασδήποτε διαφορᾶς μεταξύ ἀνθρώπων σέ ὅτιδήποτε ἀφορᾷ δικαιώματα καί ὑποχρεώσεις.

Δικαιοσύνη ἀπό τή ἄλλη –μέ τήν εὐρύτερη ἔννοια κι ὄχι σά θεσμός– εἶναι ἡ τήρηση τῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου κι αὐτό ἐκφράζεται ἀπό τούς γραπούς ἀλλά καί ἀγραφους νόμους. Ἡ αὐστηρή κι ἀπόλυτη τήρηση τῶν νόμων χωρίς τήν ὀρθή κρίση ἐνός ἠθικοῦ καί πιστοῦ ἀνθρώπου μοιάζει σάν νά ἀπευθύνεται σέ ἄψυχα ἀντικείμενα. Ἡ σχέση αὐτῶν τῶν δύο ἐννοιῶν παρατηρῶ ὅτι εἶναι παρεξηγημένη.

Οἱ περισσότεροι χρησιμοποιοῦμε τήν ἰσότητα γιά νά φέρουμε στά μέτρα μας αὐτό πού μᾶς βολεῖ. Ἀπογοητευμένοι ἀπό καταστάσεις πού δέν μποροῦμε νά ἀξιολογήσουμε, νά ἐλέγξουμε καί κατά συνέπεια νά

ισορροπήσουμε. Στενοχωριόμαστε, πικραινόμαστε, θυμώνουμε, ξεσπάμε και αφήνουμε τόν πόνο να περάσει μόνος του χωρίς θεραπεία. Μέ αυτή άκριβώς τή σειρά. Χωρίς να τακτοποιηθεῖ, χωρίς να λυθεῖ. Καί κάπως ἔτσι, “μαζεύουμε” μέσα μας μικρά καί μεγάλα προβλήματα ἤ, ἀκόμα καλύτερα, μικρά πού γίνονται μεγάλα κι ἀνυπερβλητα καθώς μεγαλώνουμε.

Χτίζουμε τίς σχέσεις μας πάνω σέ θεμέλια σαθρά κι ἐτοιμόρροπα.

Πώς εἶναι δυνατόν να διαλύονται οἱ σχέσεις τόσο εὐκολα; Πώς, ἀπό μία παρεξήγηση, να χωρίζονται οἱ ἄνθρωποι χωρίς ἔχνος προσπάθειας γιά να “τά βροῦν”; Μήπως οἱ ἄνθρωποι δέν ψάχνουν τελικά γιά ἐπικοινωνία; Μήπως οἱ ἐπιφανειακές σχέσεις μᾶς δείχνουν πόσο διάφανοι καί χάρτινοι εἴμαστε, πού τό μόνο πού θέλουμε εἶναι... παρέα;

Οἱ περισσότεροι ψάχνουν κάποιον να ποῦν τόν πόνο τους. Να μιλήσουν γιά αὐτό! Κι ὄχι γιά να βροῦν τή λύση. Γιατί τότε θά πήγαιναν σέ αὐτόν πού δημιούργησε τό πρόβλημα, καί ὄχι στήν κοινωνική κριτική, κοινῶς κουτσομπολιό! Ἡ ἰσότητα ὅμως σημαίνει καί δικαιοσύνη;

Ὁ Σολομώντας τόλμησε να ταυτίσει μέ τρόπο ἰδανικό τίς δύο ἔννοιες καί, ἐνῶ ἡ ἰσότητα ἀπαιτοῦσε να μοιραστεῖ στά δύο τό παιδί, ἡ δικαιοσύνη τό ἔφερνε στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του!

Ἐπειδή ὅμως ἐμεῖς δέν σκεφτόμαστε, δέν λειτουργοῦμε ἔτσι, δέν εἴμαστε δίκαιοι οὔτε μέ τόν ἑαυτό μας, οὔτε μέ τούς ἄλλους, νιώθουμε ἀδικημένοι καί στερημένοι ἀπό τήν ἀπουσία μίας οὐσιαστικῆς σχέσης καί ἐνδιαφέροντος. Καί εἶναι κάτι πού θά μᾶς συνοδεύει μέχρι τά βαθιά γεράματα καί ὅπου κι ἂν ψάξουμε, ἡ δικαιοσύνη αὐτή δέ θά μπορέσει να ἀποκατασταθεῖ παρά μόνο ἐπιφανειακά καί προσωρινά.

Γράφω δύο σκέψεις ἀπό αὐτές πού κάνουμε ὅλοι. Τό ζοῦμε καθημερινά ἄλλωστε καί τό ἀναλύουμε περισσότερο μέ τίς ἐκάστοτε παρέες μας. Τό θέμα αὐτό ἔχει ἀρκετά παρακλάδια καί τό καθένα τά δικά του. Μέ λίγα λόγια εἶναι ἀνεξάντλητο, γιατί πρέπει να καλυφθοῦν ὅλες οἱ δικαιολογίες τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν ἀντιρρήσεις ἤ καί προσθῆκες πάνω στά γραφόμενα.

Ὅσο καί ἂν ἡ ἀπάντηση τῶν προβλημάτων εἶναι χαραγμένη στήν ψυχή τοῦ καθενός μέ τήν σφραγίδα τοῦ Δημιουργοῦ μας, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι καθυστεροῦμε να τό κατανοήσουμε βάζοντας ἐμπόδια στό δρόμο γιατί ἀπλᾶ κάνουμε αὐτό πού μᾶς βολεῦει κάθε φορά. Στό ἐρώτημα: “καί τί κάνουμε γιά αὐτό;” ἔρχεται ὁ Χριστός να μᾶς θυμίσει ὅτι τή δικαιοσύνη πού ἀποζητᾶμε θά τή βροῦμε σέ Ἐκεῖνον, ὅπως καί τήν παρηγοριά. Κι ὅτι τήν ἄφεση ἁμαρτιῶν, πού τόσο ἐπιθυμοῦμε, πρέπει να μάθουμε καί να τήν προσφέρουμε σέ αὐτούς πού μᾶς ἀδίκησαν ἤ μᾶς πίκραναν καί να θυμόμαστε ὅτι ἄλλος κανένας τόσο πολύ δέν ἀδικήθηκε ὅσο Ἐκεῖνος πού ἦταν ἡ ἴδια ἡ Δικαιοσύνη!

Παναγιώτα Καμπάνη - Λεμονῆ

«6 –9 Ἀπριλίου 1941: Ἡ Μάχη τῶν Ὀχυρῶν, μία ἀκόμη σελίδα δόξας τῆς μακραίωνης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας»

Από τή στιγμή πού ὁ Γερμανός δικτάτορας, Ἀδόλφος Χίτλερ ἀποφάσισε τό καλοκαίρι τοῦ 1940 νά στραφεῖ κατὰ τῆς Ρωσίας, ἡ κατάληψη τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου ἀπετέλεσε πρωταρχικῆς σημασίας στρατηγική ἐπιλογή, μιᾶς καί θά ἔπρεπε νά εἶχε ἐξασφαλιστεῖ ὁ Γερμανικός στρατός ἀπό τά νότια, προκειμένου νά ἀναλάβει μία τέτοιας ἔκτασης ἐκστρατεία στὰ ἀνατολικά. Ὑπό τό πνεῦμα αὐτῆς τῆς στρατηγικῆς ὁ Γερμανός καγκελάριος ἐξέδωσε τόν Δεκέμβριο τοῦ ἰδίου ἔτους τήν ὑπ' ἀριθμ. 20 ἀπόρρητη διαταγή γενικῶν κατευθύνσεων, στήν ὁποία γιά πρώτη φορά ἡ στρατιωτική ἐπιχείρηση κατὰ τῆς Χώρας μας ἀναφέρεται μέ τό κωδικό ὄνομα «ΜΑΡΙΤΑ».

Ὁ ἀντικειμενικός σκοπός τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς ἦταν ἡ κατάληψη ἀρχικά τῆς βόρειας ἀκτῆς τοῦ Αἰγαίου πελάγους καί τοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλονίκης καί μεταγενέστερα ἡ κατάληψη ὁλόκληρης τῆς Πατρίδος μας. Τό Γερμανικό Γενικό Ἐπιτελεῖο ἐπιθυμοῦσε ἡ ἔναρξη καί ἡ λήξη τῆς στρατιωτικῆς ἐπιχείρησης κατὰ τῆς Ἑλλάδος νά ἔχει ὁλοκληρωθεῖ μέσα στόν Μάρτιο τοῦ 1941. Αὐτό τό ἐπεδίωκε, γιατί ἤθελε νά ἀπαγκιστρώσει ὅσο τό δυνατόν νωρίτερα τίς Γερμανικές δυνάμεις πού θά χρησιμοποιοῦνταν στήν ἐπίθεση κατὰ τῆς Ρωσίας, γιά νά μή χρειαστεῖ αὐτές νά ἀντιμετωπίσουν ἐκτός τῶν ἄλλων καί τόν ἰδιαίτερα βαρὺ Ρωσικό χειμῶνα.

Ἡ Χώρα μας, ἂν καί βρισκόταν ἤδη σέ ἐμπόλεμη σύρραξη μέ τήν Ἱταλία, ἦταν ὑποχρεωμένη πλέον νά ἀντιμετωπίσει καί τήν ὁρατὴ Γερμανικὴ ἀπειλή. Τό Γενικό Ἐπιτελεῖο Στρατοῦ εἶχε διοχετεύσει τό σύνολο τῶν δυνάμεων του στό Ἀλβανικό θέατρο ἐπιχειρήσεων, μέ ἀποτέλεσμα γιά τήν ἄμυνα τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καί τῆς Δυτικῆς Θράκης, νά μὴν διατίθενται παρά μόνο τέσσερις μεραρχίες, οἱ ὁποῖες ἦσαν ἀνεπαρκεῖς γιά τήν ἀντιμετώπιση καί αὐτῆς τῆς ἀπειλῆς ἀφ' ἑνός, γιατί ἡ στελέχωσή τους ἦταν κατώτερη τῆς ἐμπόλεμης σύνθεσής τους καί ἀφ' ἑτέρου, γιατί εἶχαν νά ὑπερασπιστοῦν ἕνα μέτωπο πού ἐκτεινόταν ἀπὸ τόν Ἀξιό ποταμό μέχρι καί τόν Νέστο ποταμό.

Ὁ Γερμανικός στρατός γιά νά ἐπιτύχει τόν ἀντικειμενικό του σκοπό, δηλαδή τήν κατάκτηση τῆς Ἑλλάδος, θά ἔπρεπε νά προελάσει εἴτε ἀπὸ τήν κοιλάδα τοῦ Ἀξιοῦ, εἴτε ἀπὸ τήν κοιλάδα τοῦ Στρυμόνα ποταμοῦ. Ἡ κοιλάδα τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μεταξύ τῶν ὄρεινῶν ὄγκων Βόρας ἀπὸ τά δυτικά καί Μπέλες ἀπὸ τά ἀνατολικά, ἐπειδὴ διευρύνεται συνεχῶς ἀπὸ τά βόρεια πρὸς τά νότια ἀποτελοῦσε ἕναν ἀξιόλογο ἄξονα εἰσβολῆς

από τό Γιουγκασλαβικό έδαφος πρὸς τή Θεσσαλονίκη. Ἡ κοιλάδα τοῦ Στρυμόνα ποταμοῦ ἀντιθέτως, ἂν καί ἀποτελοῦσε τή συντομότερη ὁδὸ ἀπὸ τὴν Βουλγαρία πρὸς τὴν Ἑλλάδα, μειονεκτοῦσε στό ὅτι λόγω τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους καί τῶν πολλῶν στενωπῶν της καθίστατο μία ἐξόχως φυσικά ὀχυρωμένη τοποθεσία.

Ἡ Ἑλληνική στρατιωτική ἡγεσία, ἐπομένως, θά ἔπρεπε νά ἐξετάσει τόν τρόπο καί τόν τόπο στόν ὁποῖον θά διέσπειρε τίς ἐλλιπεῖς δυνάμεις της, προκειμένου νά ὑπερασπιστεῖ τὴν ἐθνική ἀνεξαρτησία καί τὴν ἐλευθερία τῆς Πατρίδος μας. Γιά τόν σκοπὸ αὐτὸ εἶχε προνοήσει ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς εἰρήνης νά ἐκμεταλλευτεῖ τὴ γεωμορφολογία τοῦ ἐδάφους, κατασκευάζοντας μία σειρά ὀχυρῶν κατὰ μῆκος τῆς Ἑλληνοβουλγαρικῆς καί τῆς Ἑλληνογιουγκοσλαβικῆς μεθορίου. Σκοπὸς τῶν ὀχυρῶν ἦταν νά ἐμποδίσουν τὴ διέλευση ἐχθρικῶν τμημάτων ἀπὸ σημαντικές ὁδεύσεις γιὰ ὅσο τὸ δυνατό μεγαλύτερο διάστημα. Τὰ ὀχυρά, πού κατασκευάσθηκαν κατὰ τὴν περίοδο 1936 – 1940, γνωστά καί ὡς «Γραμμὴ Μεταξᾶ», ἦσαν τὰ ἀκόλουθα:

Ποποτλίβιτσα, Ἰστίμπεη, Κελκαγιά, Παληουριῶνες καί Ἀρπαλούκι ἐπὶ τοῦ ὄρους Μπέλες.

Ροῦπελ, Καρατᾶς καί Κάλη στὴν περιοχή Ἀγκίστρου.

Περσέκ μετὰ τῆς Ἀλῆ Μπουτούς καί Μαύρου Βουνοῦ.

Μπαμπαζώρα, Μαλιάγκα, Περιθῶρι, Παρταλούκα, Ντάσαβλι, Λίσσε καί Πυραμιδοειδές στό ὑψίπεδο Κάτω Νευροκοπίου.

Καστύλο, Ἅγιος Νικόλαος καί Μπαρτίσεβα στὴν περιοχή Βῶλακα καί Ἐχίνος καί Νυμφαία στὴν περιοχή τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ παραπάνω ὀχυρά ἀποτελοῦσε στό σύνολό του ἓνα περικλειστο ἔργο ἀπὸ ἓνα ἢ περισσότερα στεγανά συγκροτήματα, τὸ ὁποῖο θά μπορούσε νά ἀμυνθεῖ πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις. Τὸ κάθε ὀχυρὸ ἦταν στὴν οὐσία ἓνα σύνολο ἀπὸ ἐπιφανειακά καί ὑπόγεια ἔργα, κατασκευασμένα ἀπὸ ὀπλισμένο σκυρόδεμα (μπετόν ἀρμέ), πού συνδέονταν μετὰ τὸν μέν ὑπόγειες στοές καί ἀποτελοῦσαν ἓνα ἐνιαῖο σύνολο. Τὰ ἐπιφανειακά ἔργα τῶν ὀχυρῶν ὀνομάζονται ἐνεργητικά σκέπαστρα καί εἶχαν προορισμὸ τὴν προστασία τῶν ὀργάνων πυρός καί τῶν μέσων παρατήρησης καί περιλάμβαναν πολυβολεῖα, ὀλμοβολεῖα, παρατηρητήρια, σκέπαστρα προβολέων, κ.ἄ. Τὰ ὑπόγεια ἔργα περιλάμβαναν καταφύγια γιὰ τὴν ἀσφαλῆ διαβίωση τῶν ἀξιωματικῶν καί τῆς φρουρᾶς τοῦ ὀχυροῦ, ἀποθήκες τροφίμων, καυσίμων καί πυρομαχικῶν, μαγειρεῖα, μηχανοστάσια, δεξαμενές νεροῦ, ἰατρεῖα, τηλεφωνικά κέντρα, κ.ἄ.

Ἡ ἀνάγκη κατασκευῆς τους προέκυψε κυρίως γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας τῆς περιοχῆς πού ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν καί

τῶν Ἑλληνογιουγκοσλαβικῶν συνόρων. Ἡ μικρή σχετικά ἀπόσταση μεταξύ τῆς μεθορίου καί τῆς θάλασσας σέ ὅλη αὐτή τήν περιοχή, δέν εὐνοοῦσε τήν ἀποτελεσματική ἄμυνα, πού θά ἔπρεπε νά ἀντιτάξει ὁ Ἑλληνικός στρατός ἐνάντια στίς ἐπιβουλές τῶν οἰονδήποτε ἐπιτιθεμένων. Γιά τόν λόγο αὐτό τό ὑψηλό κόστος κατασκευῆς τους, ὑπολογίζεται σέ 1.457.975.336 προπολεμικές δραχμές, ἀντισταθμίστηκε ἀπό τά πολλαπλά στρατιωτικά ὀφέλη, ἀφοῦ τά ὀχυρά θά μπορούσαν νά συγκρατήσουν τόν ἐπιτιθέμενο γιά ὅσο χρονικό διάστημα ὑλοποιοῦνταν τά σχέδια ἐπιστρατεύσεως, ἐνῶ στή συνέχεια θά μπορούσαν νά ἀποτελέσουν τήν κύρια βάση ἐξορμήσεως γιά τίς ἐπιθετικές ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Ἔτσι, λοιπόν, ὅταν στίς 05:15 ἐκείνου τοῦ πρωῒνου τῆς 6ης Ἀπριλίου τοῦ 1941, χωρίς νά τηρηθοῦν τά συνήθη διπλωματικά ἔθιμα τῆς διακοίνωσης καί τῆς παροχῆς προθεσμίας γιά ἀπάντηση, τά Γερμανικά στρατεύματα εἰσέβαλαν ταυτόχρονα στό Ἑλληνικό ἔδαφος καί στή νότια Γιουγκοσλαβία, τά τμήματα προκαλύψεως γιά ἄλλη μία φορά κλήθηκαν νά πράξουν τό ὕψιστο πρὸς τήν Πατρίδα καθήκον, γράφοντας νέες σελίδες δόξας, ἀμυνόμενα καί θυσιαζόμενα γιά τήν υπεράσπιση τῆς τιμῆς, τῆς ἀξιοπρέπειας καί τῆς ἐλευθερίας. Ὁ τετραήμερος στή συνέχεια ἄνισος, σκληρός καί ἐπικός ἀγώνας πού ἀκολούθησε ἀπό τούς υπερασπιστές τῶν ὀχυρῶν τῆς «Γραμμῆς Μεταξά» γιά τήν ἀπόκρουση τῆς Γερμανικῆς εἰσβολῆς κατά τή διάρκεια τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ἀπό τίς 6 – 9 Ἀπριλίου 1941, ἔμεινε γνωστός ὡς ἡ Μάχη τῶν Ὀχυρῶν.

Ἡ κύρια προσπάθεια τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐκδηλώθηκε ἐναντίον τῶν ὀχυρῶν πού βρίσκονταν στό ὄρος Μπέλες καί στήν περιοχή τοῦ Ἀγκίστρου, ἰδίως δέ κατά τοῦ ὀχυροῦ Ροῦπελ. Ἀντιθέτως, ἀνατολικότερα, στό ὑψίπεδο Νευροκοπίου καί στή Δυτική Θράκη, ἡ Γερμανική ἐπίθεση ἦταν μικρότερης ἔντασης. Ὁ ὀλιγοήμερος ἀγώνας πού ἐπακολούθησε δέν ἐπέτρεψε στόν Γερμανικό στρατό νά διασπάσει τήν ὀχυρωμένη τοποθεσία. Ἡ γρήγορη, ὁμως, κατάρρευση –ἀπό τήν πρώτη κιόλας ἡμέρα– τῆς Γιουγκοσλαβικῆς ἀντίστασης ἰδιαίτερα στήν περιοχή τῆς κοιλάδας τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, καί ἡ ἀνυπαρξία διαθέσιμων Ἑλληνικῶν καί συμμαχικῶν δυνάμεων, γιά τήν κάλυψη τῆς περιοχῆς μεταξύ Θεσσαλονίκης καί τῶν ὀχυρῶν τῆς «Γραμμῆς Μεταξά», ἔδωσε τή δυνατότητα στίς Γερμανικές τεθωρακισμένες δυνάμεις νά εἰσβάλλουν στό Ἑλληνικό ἔδαφος διαμέσου τῶν κοιλάδων τοῦ Στρούμνιτσα καί τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ. Τά περισσότερα ὀχυρά, πού παρέμεναν ἀπόρθητα, παραδόθηκαν στίς 10 Ἀπριλίου, μετά τήν ὑπογραφή τοῦ σχετικοῦ πρωτοκόλλου στίς 9 Ἀπριλίου 1941.

Οἱ ἐπικοὶ ἀγῶνες πού ἐπακολούθησαν καί οἱ ἡρωϊκές σκηνές πού διαδραματίστηκαν στά ὀχυρά τῆς «Γραμμῆς Μεταξά» προκάλεσαν τόν

θαυμασμό όχι μόνο τῶν συμμάχων, ἀλλὰ καί αὐτῶν τῶν ἰδίων Γερμανῶν. Ὁ Στρατηγός τοῦ Σοβιετικοῦ Στρατοῦ Ζούκωφ δήλωσε ὅτι: «Ἐάν οἱ Ρῶσοι κατόρθωσαν νά προβάλουν ἀντίσταση στήν εἴσοδο τῆς Μόσχας γιά νά σταματήσουν καί νά ἀποτρέψουν τόν Γερμανικό χείμαρρο, τό ὀφείλουν στούς Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι καθυστέρησαν τίς Γερμανικές μεραρχίες, τήν ὥρα πού θά μπορούσαν νά μᾶς κάνουν νά γονατίσουμε». Ἀκόμα καί ὁ Χίτλερ σέ ὁμιλία του στή Γερμανική Βουλή στίς 4 Μαΐου 1941 δήλωσε ὅτι: «Ἡ ἱστορική δικαιοσύνη ὅμως μέ ὑποχρεώνει νά διαπιστώσω ὅτι ἀπ' ὅλους τούς ἀντιπάλους τούς ὁποίους ἀντιμετωπίσαμε, ὁ Ἕλλην στρατιώτης ἰδίως πολέμησε μέ ὕψιστον ἡρωϊσμό καί αὐτοθυσία. Συνθηκολόγησε μόνον ὅταν ἡ ἐξακολουθήση τῆς ἀντίστασης δέν ἦταν πλέον δυνατή καί δέν εἶχε κανέναν λόγο».

Ἄραγε, πόσοι μαθητές τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης τῆς Πατρίδος μας ἔχουν ἀκούσει ἢ ἔχουν διαβάσει στά σχολικά βιβλία γιά τόν Διοικητή τοῦ Ὀχυροῦ Ροῦπελ, τόν Ταγματάρχη Γεώργιο Δουράτσο; Πόσοι ἀπό μᾶς γνωρίζουμε ὅτι ὅταν τό ἀπόγευμα τῆς 9ης Ἀπριλίου τοῦ 1941 προσήλθαν Γερμανοί κήρυκες, γιά νά τοῦ γνωστοποιήσουν τήν συνθηκολόγησι τοῦ Τμήματος Στρατιᾶς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καί γιά νά τοῦ ζητήσουν τήν παράδοση τοῦ ὀχυροῦ, ἐκεῖνος ὑπερήφανα ἀπάντησε ὅτι «τά ὀχυρά δέν παραδίδονται ἀλλά καταλαμβάνονται» καί ὅτι θά συνεχίσει τόν ἀγῶνα στερούμενος ἄλλων διαταγῶν;

Πόσοι ἀπό μᾶς, ἄραγε, γνωρίζουμε ὅτι ὅταν τό βράδυ τῆς ἴδιας μέρας ὁ Διοικητής τοῦ Τμήματος Στρατιᾶς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Ἀντιστράτηγος Κωνσταντῖνος Μπακόπουλος ἔδινε ἐντολή στούς Διοικητές ὄλων τῶν ἀντιστεκόμενων ὀχυρῶν νά τά παραδώσουν, ἐπειδή ὁ ἀγῶνας τοῦς ἦταν πλέον ἄσκοπος καί δέν ἔπρεπε νά χυθεῖ καί ἄλλο Ἑλληνικό αἷμα, ἡ ἀντίδραση τῶν ὑπερασπιστῶν τῶν ὀχυρῶν ἦταν νά ἀγνοήσουν τή διαταγή καί νά συνεχίσουν τόν ἀγῶνα μέχρι ἐσχάτων;

Ἄραγε, πόσοι ἀπό τίς νεότερες γενιές γνωρίζουν ὅτι ὅταν ἔλαβε χώρα ἡ παράδοση τοῦ Ὀχυροῦ Ροῦπελ, στίς 10 Ἀπριλίου 1941, ὁ ἐντεταλμένος γιά τήν παραλαβή τοῦ ὀχυροῦ Γερμανός ἀξιωματικός ζήτησε ἀπό τόν Ἑλληνα Διοικητή, τόν Ταγματάρχη Γεώργιο Δουράτσο, νά τόν ἀκολουθήσει καί μαζί νά ἐπιθεωρήσουν τό παρατεταγμένο Γερμανικό στρατιωτικό ἀπόσπασμα, πού παρουσίαζε ὅπλα πρός τιμὴν τῶν ἡρωϊκῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ὀχυροῦ; Πόσοι ἀπό μᾶς γνωρίζουν ὅτι οἱ Γερμανοί στρατιῶτες δέν αἰχμαλώτισαν τούς Ἕλληνες ὑπερασπιστές τῶν ὀχυρῶν καί δέν ὑπέστειλαν τήν Ἑλληνική σημαία, παρά μόνον ὅταν καί ὁ τελευταῖος Ἕλληνας στρατιώτης ἐγκατέλειψε τό ὀχύρο;

Πόσοι ἀπό μᾶς ἔχουμε ἀκούσει γιά τόν Ὑπολοχαγὸ Ἀλέξανδρο Κυριακίδη, Διοικητὴ τῆς πυροβολαρχίας πού δροῦσε πρός ἐνίσχυση τῶν ὑπερασπιστῶν

τοῦ Ὀχυροῦ Ροῦπελ στό ὕψωμα Καρακιτόκ τῆς περιοχῆς τοῦ ὀχυροῦ; Πόσοι ἀπό μᾶς γνωρίζουν ὅτι ὁ ἴδιος καί οἱ στρατιῶτες του σκοτώθηκαν ἀπό τά θραύσματα τῶν βομβῶν τῶν ἐχθρικών ἀεροσκαφῶν, ὅταν ἀρνήθηκε νά ἐνδώσει στίς παρακλήσεις τῶν στρατιωτῶν του καί νά σταματήσῃ τά πυρά τῆς πυροβολαρχίας του, ἀφήνοντας τοὺς μαχητές τοῦ ὀχυροῦ χωρίς ὑποστήριξη, γιά νά μὴν ἐντοπιστεῖ ἀπὸ τά Γερμανικά ἀεροπλάνα καθέτου ἐφόρμησης;

Ἄραγε, σέ ποιά σχολικά ἐγχειρίδια ἔχει γραφεῖ τό παραμικρό γιά τόν Ὑπολοχαγὸ Φῶτιο Ζαχαριάδη, ἐπικεφαλῆς τοῦ συγκροτήματος «Μολῶν Λαβέ» τοῦ ὀχυροῦ Ροῦπελ, ὁ ὁποῖος ἀντικατοπτρίζοντας τό ἀγωνιστικό πνεῦμα τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ Ροῦπελ, ἀλλὰ καί τῶν ἄλλων ὀχυρῶν, εἶχε γράψῃ μέ κιμωλία σέ τοῖχο τοῦ τομέα του: «Στίς Θερμοπύλες σκοτώθηκαν οἱ 300, ἐδῶ θά πέσουν οἱ 80»; Πόσοι ἀπὸ μᾶς, ἄραγε, ἔχουμε ἀκούσει γιά τόν Λοχία Δημήτριο Ἰτσιο, Διοικητὴ τοῦ Πολυβολείου 8, στό ὄροπέδιο τῆς Ὀμορφοπλαγιάς τοῦ Μπέλες, πάνω ἀπὸ τά Ἄνω Πορροῖα Σερρῶν, ὁ ὁποῖος ἦταν θῦμα τοῦ πρώτου ἐγκλήματος πολέμου πού διέπραξαν οἱ Γερμανοὶ στήν Ἑλλάδα; Πόσοι ἀπὸ μᾶς γνωρίζουμε ὅτι ἐκτελέστηκε ἐπὶ τόπου, ὅταν αἰχμαλωτίστηκε, γιατί θεωρήθηκε ὑπαίτιος γιά τόν θάνατο διακοσίων Γερμανῶν στρατιωτῶν, ἐπειδὴ ἀγωνιζόμενος ἡρωϊκά μαζί μέ ἄλλους δύο στρατιῶτες, κάλυψε τὴν ὑποχώρηση τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ Κρούσια;

Στὴ σημερινή ἐποχὴ ἐνδέχεται τό Ἑλληνικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα νά ἐναρμονίζεται μέ τίς πρακτικές τῆς παγκοσμιοποίησης καί νά ἀποσιωπᾷ τὰ ἐνδοξα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Ἐμεῖς, ὅμως, ἔχουμε χρέος νά μεταλαμπαδεύουμε στίς ἐπόμενες γενιές τῶν Ἑλλήνων τό πνεῦμα καί τὰ ἰδανικά τῶν προγόνων μας. Ἡ Μάχη τῶν Ὀχυρῶν, ὁ ἀγώνας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ στήν Ἀνατολικὴ Μακεδονία καί Θράκη κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ἔχει, παρὰ τὴ μικρὴ του διάρκεια, περίοπτη θέση στίς δέλτους τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ βωμῶν καί ἐστιῶν κατόρθωσε νά ἀποκρούσῃ μέ ἐπιτυχία ὅλες σχεδὸν τίς κατὰ μέτωπον ἐπιθέσεις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Κάμφθηκε μόνον ὕστερα ἀπὸ τὴν ταχύτατη κατάρρευση τῆς Γιουγκοσλαβικῆς ἄμυνας, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε τὴν ὑπερκέραση τῶν ὀχυρωμένων τοποθεσιῶν καί τὴν ταχεῖα προέλαση τῶν τεθωρακισμένων Γερμανικῶν δυνάμεων πρὸς τὴ Θεσσαλονίκη. Τὰ ὀχυρά λειτούργησαν ὡς κυματοθραῦστες, στά ὁποῖα ἡ ὑπεροψία τοῦ δυνατοῦ συνετρίβη ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ δικαίου καί τῆς πίστεως, ἐπειδὴ σύμφωνα μέ τὸν Αἰσχύλο «μόνον ἐμεῖς, ἀντίθετα πρὸς τοὺς βαρβάρους, ποτέ δέν μετρήσαμε τὸν ἐχθρό στὴ μάχη».

Ἰωάννης Χαραλάμπης

Οἰκονομολόγος

ΤΟ ΗΘΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΡΙΝΕΙ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Οσο πιο πολύ τό πολιτικό κλίμα εντός του οποίου ζούμε χαρακτηρίζεται από την κραυγαλέα ανυποληψία, τόσο πιο πολύ αποκαλύπτονται οι διασφαλίζουσες “άντοχες” του. Αυτό γίνεται διότι μία μεγάλη μερίδα συμπολιτών μας ενέχεται στη λογική και στην απερίσκεπτη αποδοχή του κατισχύοντος πολιτικού συστήματος. Η επιπόλαιη αμέλεια, ή απελπιστική σύγχυση, ή αυτάρεσκη επανάληψη “άληθειών” έχουν καταστεί κοινότητες παράμετροι της εποχής μας. Ένα από αυτά τά στερεότυπα που υποκριτικά διακηρύσσονται εκ στόματος των αρχόντων μας και των ταγών μας είναι και ο “πολιτικός πολιτισμός”. Ίσχυρίζονται δηλαδή ότι ο “πολιτικός πολιτισμός” είναι ή ασάλευτη σταθερά του πολιτικού συστήματος και απαρτίζει μάλιστα ένα “σύστημα αρχών” και “πολιτικής συμπεριφοράς” που χαρακτηρίζεται από την αποδοχή της διαφορετικότητας, την αποδοχή της αξίας της δημοκρατίας, την ευγένεια της αντιπαράθεσης. Όμως, μάλλον, διά του όρου αυτού έννοούν και διαφυλάσσουν την αποκλειστική βιωσιμότητα του αλλοτριωμένου πολιτικού συστήματος που ουσιαστικά έχει οδηγήσει την πατρίδα μας σε έσχατα βάθη ευτελισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα πρόταγμα που κυριαρχεί (δυστυχώς) είναι “ή μή ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής”. Μέ αυτό διαφυλάσσουν και εξασφαλίζουν την ατιμωρησία όσων πολιτικών προσώπων ενέχονται σε υποθέσεις του ποινικού δικαίου. Είναι γνωστός άλλωστε και ο διαβόητος “Νόμος περί ευθύνης ύπουργών”, αλλά και τό καθεστώς της ασυλίας των βουλευτών. Για τόν λόγο αυτό συντάσσονται νόμοι, σχέδια νόμου, αποφασίζονται επεξηγηματικές εγκύκλιοι, που χαρακτηρίζονται από ασάφεια και αφήνουν έρμηνευτικά κενά και “φωτογραφίζουν” ύποπτες περιπτώσεις διευκολύνσεων άνομιών και παρανομιών που δέν φαίνονται “διά γυμνού όφθαλμού”. Έπειδή πολλές φορές πολλοί από τούς υπερασπιστές της σημερινής σαθρότητας αναφέρονται στην αρχαία Αθηναϊκή Δημοκρατία, κρίνουμε σκόπιμο νά δούμε τί ύποστηρίζει ό Ίσοκράτης στόν περίφημο “Πανηγυρικό” του Λόγο γιά τό πολιτικό ήθος των ήγετών των Έλληνικών πόλεων. Έμεϊς δέν έχουμε παρά νά κάνουμε τή σύγκριση του κυρίαρχου (τότε) ήθους μέ τή γενικευμένη σήμερα ανυποληψία που ίσοπεδώνει τό πάλν.

Ο Πανηγυρικός Λόγος συντάχθηκε από τόν Ίσοκράτη γύρω στό 380 π.Χ. σε μία δύσκολη περίοδο γιά τήν πόλη των Αθηνών που βρισκόταν σε στρατιωτική παρακμή και είχε ύποστει τούς δυσάρεστους όρους της Άνταλκιδείου Ειρήνης.

Συγκεκριμένα, ή ήγεμονική τότε δύναμη της Ελλάδας, ή Σπάρτη, είχε εξαντληθεί από τούς συνεχείς πολέμους κατά των Αθηναίων, των

Θηβαίων, τῶν Εὐβοέων, καί στό τέλος κατά τῶν Κορινθίων. Στάλθηκε λοιπόν ὁ ναύαρχος τῆς Σπάρτης Ἀνταλκίδας νά υπογράψει μέ τόν ἡγέτη τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξη τόν Β' συνθήκη εἰρήνης. Ἡ συνθήκη αὐτή συνήφθη μεταξύ Σπάρτης καί Περσῶν καί ὄριζε ὅτι οἱ Ἑλληνικές πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί ἡ Κύπρος ὑπάγονταν στήν κυριαρχία τοῦ Ἀρταξέρξη τοῦ Β', ἐνῶ διασφαλιζόταν ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἐκτός ἀπό τίς Ἀθηναϊκές κτήσεις τῆς Ἰμβρου, τῆς Σκύρου καί τῆς Λήμνου. Τέλος, ἡ συνθήκη ὄριζε ὅτι ἡ Σπάρτη ἦταν ὑπεύθυνη γιά τήν ἐπιτήρηση τῆς εἰρήνης στό σύνολο τῆς γεωγραφικῆς ἐπικράτειας τῆς Ἑλλάδας. Ἐντός, λοιπόν, αὐτοῦ τοῦ δυσάρεστου κλίματος ὁ Ἰσοκράτης ἀγωνιᾷ καί ἐπιθυμεῖ διακαῶς νά ἐνθωοῦν ὅλες οἱ Ἑλληνικές πόλεις ὑπό τήν ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν, ἀφοῦ εἶχαν τά πρωτεῖα στόν χῶρο τοῦ πολιτισμοῦ. Σέ κάποιο σημεῖο τοῦ λόγου του ὁ Ἰσοκράτης ἀναφέρεται στούς ἡγέτες τῶν Ἀθηνῶν καί τῆς Σπάρτης καί υπογραμμίζει τήν ἀνδρεία τους καί τήν κοινή τους ἐχθρότητα κατά τῶν βαρβάρων (Περσῶν). Ἀναφέρει, λοιπόν, ὁ Ἰσοκράτης:

«Πιστεύω, λοιπόν, ὅτι ὑπῆρξαν (οἱ ἡγέτες τῶν Ἀθηνῶν καί τῆς Σπάρτης) αἵτιοι πλείστων ἀγαθῶν καί γιά τόν λόγο αὐτό ἄξιοι μεγίστων ἐπαίνων ὅσοι μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς τους ὑπεράσπισαν τήν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδας, (Μηδικοί πόλεμοι). Δέν εἶναι, ὅμως, σωστό νά ξεχνᾶμε καί ὅσους ἔζησαν πρίν ἀπό αὐτόν τόν πόλεμο καί διετέλεσαν ἄρχοντες στίς δύο πόλεις. Γιατί αὐτοί ἐξάσκησαν ἐκ τῶν προτέρων τοὺς μεταγενέστερους καί κατεύθυναν τά πλήθη στήν ὁδό τῆς ἀνδρείας καί τοὺς κατέστησαν φοβερούς ἀντιπάλους τῶν βαρβάρων. Διότι, σάν ἄρχοντες, δέν ἀδιαφοροῦσαν γιά τά δημόσια πράγματα, οὔτε τά ἀπολάμβαναν σάν νά ἦταν δικά τους οὔτε τά παραμελοῦσαν σάν νά ἦταν ξένα, ἀλλά ἀντίθετα, τά φρόντιζαν σάν νά ἦταν δικά τους καί κρατοῦσαν τά χέρια τους μακριά ἀπό τό δημόσιο χρῆμα, ὅπως ἀκριβῶς ὀφείλουν νά κάνουν οἱ ἄνθρωποι γιά ὅσα δέν τοὺς ἀνήκουν. Οὔτε μετροῦσαν τήν εὐτυχία μέ τό χρῆμα, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὅτι τόν ἀσφαλέστερο καί ὠραιότερο πλοῦτο ἔχει ἐκεῖνος, πού συμβαίνει νά ἐπιτελεῖ ἔργα, ἀπό τά ὁποῖα καί αὐτός ὁ ἴδιος πρόκειται νά ἀποκτήσει μεγίστη ὑπόληψη καί στά παιδιά του νά κληροδοτήσει μεγίστη δόξα. Οὔτε συναγωνίζονταν μεταξύ τους σέ προκλητικές ἐνέργειες, οὔτε ἡ διεξαγωγή τῶν πολιτικῶν τους ἀγώνων διακρινόταν γιά ἐμπάθεια, ἀλλά θεωροῦσαν δεινόν καί φοβερόν νά κακολογοῦνται ἀπό τοὺς πολῖτες, παρά νά πεθαίνουν ἐνδοξα, ἀγωνιζόμενοι ὑπέρ τῆς πατρίδας τους καί αἰσθάνονταν μεγαλύτερη ντροπή γιά τά σφάλματά τους κατά τήν διαχείριση τῶν κοινῶν, παρ' ὅση αἰσθάνεται σήμερα ὁ καθένας γιά τά δικά του ἀτομικά συμφέροντα. Αἰτία δέ αὐτῶν πού ἀνέφερα ἦταν, γιατί πρόσεχαν τοὺς νόμους, πῶς θά ἐφαρμόζονται μέ ἀκρίβεια καί ὅπως πρέπει, ὅχι δέ τόσο τοὺς νόμους ἐκείνους πού ἀφοροῦσαν στίς ἰδιωτικές συμφωνίες καί συναλλαγές, ὅσο τοὺς νόμους πού ρύθμιζαν τήν καθημερινή τους ἀπασχόληση καί συμπεριφορά. Γιατί γνώριζαν καλά ὅτι γιά τοὺς ἀνθρώπους πού τοὺς χαρακτηρίζει ὀλοκληρωμένη ἀρετή, δέν

παρίσταται ανάγκη πολλῶν γραπτῶν διατάξεων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει λίγων προφορικῶν συμφωνιῶν, εὐκολα πετύχαιναν τὴν ὁμόνοια, προκειμένου καὶ περὶ ἰδιωτικῶν καὶ περὶ δημοσίων ὑποθέσεων. Ἦταν δέ τόσο λαμπροὶ πολῖτες, ὥστε ὁ μεταξύ τους πολιτικός ἀνταγωνισμός ἀπέβλεπε, ὅχι στοὶ ποιά παράταξη πρώτη θὰ ἔκανε καλὸ στὴν πόλη. Μάλιστα ἡ σύσταση τῶν παρατάξεων γινόταν ὅχι γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν τὰ ἀτομικά συμφέροντα, ἀλλὰ γιὰ νὰ προαχθοῦν τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Δέν ὑπερηφανεύονταν τόσο γιὰ τὴ μεγάλη ἐξουσία πού εἶχαν συγκεντρώσει, ὅσο γιὰ τὸ ὅτι ζοῦσαν μέ σωφροσύνη. Θεωροῦσαν ὀρθό νὰ ἔχουν πρὸς τοὺς κατωτέρους τοὺς τέτοια συμπεριφορά, τὴν ὁποίαν εἶχαν τὴν ἀξίωση νὰ ἔχουν πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἴδιους οἱ ἀνώτεροί τους. (Ἰσοκράτους “Πανηγυρικός”, Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ).

Ἐδῶ τελειώνει ἡ σύντομη ἀναφορά στὸν Πανηγυρικό Λόγο τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τὰ συναισθήματα πού πιστεύω ὅτι κυριαρχοῦν εἶναι αὐτὰ τῆς πικρίας, τῆς θλίψης ἀλλὰ καὶ τῆς ὀργῆς. Κυρίως, ὅμως, γιατί ἡ σύγκριση τῆς πολιτικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἥθους τῶν σημερινῶν κρατούντων μέ τὸ πολιτικό ἥθος τῶν ἀρχόντων τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν πόλεων εἶναι συντριπτική ὑπὲρ τοῦ ἥθους τῶν προγόνων μας. Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτείας τῶν ἀρχόντων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης φαίνεται ὅτι δέν “ὁμιλοῦν”, δέν εἰσακούονται, δέν ἐμπνέουν, δέν στοιχειοθετοῦν λόγο νὰ παρακινηθεῖ τὸ σύνολο τοῦ κοινωνικοῦ σώματος νὰ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ ἀντίστοιχο δείγμα πολιτικῆς ὀρθοπραξίας καὶ γραφῆς. Ἀπὸ τὴ μία βλέπουμε τὴν ἀκάματη προσπάθεια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων νὰ τηρήσουν μέ σχολαστική ἀκρίβεια τοὺς θεοπιθθέντες νόμους, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀπεδείκνυαν ὅτι ἡ πολιτικὴ τους πρακτικὴ στηριζόταν στὴ φρόνηση, στὴν ὀρθοπραξία καὶ στὸν σεβασμὸ τοῦ ἔργου πού ἐπιτελοῦσαν. Ἐτίθεντο “ὑπὸ τὸ ἔργον”, ἦσαν, δηλαδή, ὑπουργοὶ καὶ προσέτρεχαν στοὺς ὁῶμα τῶν πολιτῶν “ἴνα λόγον διδόναι”.

Ὅταν, λοιπόν, οἱ ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς κοινωνίες καὶ πόλεις, οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι δομοῦσαν τὴν πολιτικὴ τους πρακτικὴ μέ ἐδραῖα κριτήρια τέτοιας πνευματικῆς ὑγείας –ἔστω καὶ ἐάν δέν εἶχαν γνωρίσει τὸν Σαρκωθέντα Λόγο– τότε ποῖο ἄλλοθι μπορούμε νὰ ἐπικαλεστοῦμε γιὰ τὸν σημερινὸ μας εὐτελισμό;

Ἐπίσης, ἐάν ἡ ἐνατένιση τῶν πολιτειῶν αὐτῶν προκαλεῖ θλίψη καὶ ὀδύνη γιὰ τὴν ἠθικὴ ἀπόσταση πού τίς διαχωρίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας, τότε τί ἔχει νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία μας, τὴν Ρωμηοσύνη, πού ἐπὶ 11 καὶ πλέον αἰῶνες ἐγκέντρωσε τὸ εἶναι τῆς στὴν πνευματικότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του;

Ἡ σημερινὴ Ἑλλαδικὴ “κοινωνία” ἀπαρτίζεται ἀπὸ μεμονωμένα “ἐγώ” στὰ ὁποῖα κυριαρχεῖ ἡ “ἀδιαφιλονίκητη” σιγουριά τῆς φυσικῆς ἀναγκαιότητας. Αὐτὴ “ἐπιβάλλεται” ὡς μονόδρομος. Ὅπου, λοιπόν, δέν συγκροτεῖται κοινωνία πνευματικὰ ἐλεύθερων ἀνθρώπων, κυριαρχοῦν τὰ μεμονωμένα “ἐγώ”. Μεμονωμένα “ἐγώ” σημαίνει ἀδυναμία νὰ μείνουν

ἀκλόνητα, στέρεα καί ἐδραῖα στήν διαρκῶς ἀνακαινιζόμενη εὐρήτητα τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας. Ἔτσι, προορισμός τοῦ μεμονωμένου “ἐγώ” εἶναι ἡ ἀποτίναξη τοῦ πνευματικῶς παραδεδομένου, ἡ ἀποκοπή ἀπό τήν ἐξουσία τῶν ἡθῶν, μέ ἀποτέλεσμα νά προκρίνεται ἡ ὁδός τῶν δικῶν του ὁρμῶν καί τῆς ἐξατομικευμένης του κρίσης. Οὐσιαστικά εἶναι ὁ φαῦλος κύκλος τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἁμαρτία ἀπολήγει στήν πνευματική καί ἡθική ἀποσύνθεση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, στήν ἀναρχία τῶν ἀπόψεων καί στήν κατίσχυση τοῦ ἀτομισμοῦ τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων.

Οὐσιαστικά, στή νεωτερική ἐποχή στήν ὁποία ζοῦμε, ἡ συμβιωτική κοινότητα τῶν ἀνθρώπων ὑποβιάστηκε στό “κράτος τῆς ἀνάγκης”, τό ὁποῖο περιορίζεται στήν ἐξασφάλιση τῆς ἐξωτερικῆς συνύπαρξης καί στήν ἐπίλυση τῶν ζωτικῶν βιοτικῶν ζητημάτων. Ὅμως καί αὕτη ἀκόμη ἡ λειτουργία τοῦ κράτους εἶναι συζητήσιμη, ἀφοῦ ἰδιαίτερα σήμερα καί σέ αὐτόν τόν τομέα ἀποτυγχάνει οἰκτρά. Βέβαια, αὐτό συμβαίνει ἀφοῦ τό σύγχρονο Ἑλληνικό κράτος δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τήν ἡθική, τήν ἐπιστήμη, τήν τέχνη, τή θρησκεία, καί τά ἐκχωρεῖ ὅλα αὐτά στή σφαῖρα τῆς ἀτομικῆς ἐπιλογῆς τοῦ καθενός. Στήν πραγματικότητα, καί αὕτη του ἡ μή ἐμπλοκή εἶναι φαινομενική καί ὑποκριτική, παρά τίς διακηρύξεις του, δεδομένου ὅτι τό κράτος ἀσκεῖ καί “πνευματική” καθοδήγηση, ἀλλά καί ἐπιτάσσει σαφῶς ἀντιορθόδοξα κελεύσματα. Ἐπομένως, ὁ “πολιτικός πολιτισμός” τῶν κρατούντων εἶναι ἄκοσμος, ἀνοίκειος, ἀπάνθρωπος, ἀλλοτριωτικός, ἀφερέγγυος, ἀνυπόστατος, ἀφιλόκαλος, ἀνερμάτιστος, ἀθεμελίωτος, ἀναιδής, ἀνάληγτος καί ἀνευθυθάστος. Εἶναι κενός περιεχομένου καί ψευδεπίγραφος.

Εἶναι τό κέντρο τοῦ κυρίαρχου ψεύδους. Ἡ μόνη του “ἀλήθεια” εἶναι μία στιγμή μόνο τοῦ διαρκοῦς ψεύδους τους. Συνεπῶς, οἱ μόνες σχέσεις πού μπορούμε νά ἔχουμε μαζί του εἶναι οἱ σχέσεις πνευματικῆς ρῆξης καί ἀταλάντευτης ἀντιπαλότητος.

Βασίλης Π. Μακρῆς
Μεταλλειολόγος

ΑΠΟΣΤΑΓΜΑΤΑ ΟΜΙΛΙΩΝ-ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Οἱ ὁμιλίες-συζητήσεις μέ ὁδηγό τό βιβλίο «**ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ**» τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου συνεχίζονται στήν Πνευματική μας Ἑστία. Θά παραθέσουμε στό σημειώμά μας αὐτό, ἀποστάγματα τῆς ἀναλύσεως τοῦ π. Βασιλείου Βολουδάκη στή γενική θεματική ἐνότητα «**Η ΦΙΛΙΑ**».

Στή συμβατική συζυγική σχέση ὁ ἄνδρας ἀδιαφορεῖ, ἡ γυναῖκα μισεῖ

Ἐάν δέν γνωρίσουμε τά δύο φύλα ὅσο καλύτερα γίνεται, δέν θά μπορέσουμε νά ἐρμηνεύσουμε τίς ἀντιδράσεις τους. Εἶναι πολύ σοφά

τά λόγια ενός ἀρχαίου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι “ἡ γυναικεία καρδιά ἔχει δύο λειτουργίες μόνο: ἢ ἀγαπάει πολύ ἢ μισεῖ”. Ἐχοντας ὑπόψη αὐτή τή ρήση, προσπαθήστε νά ἐρμηνεύσετε τά ζευγάρια σήμερα καί θά ἀντιληφθεῖτε ὅτι ὅπου δέν ὑπάρχει σωστή σχέση τοῦ ζευγαριοῦ, ἡ γυναίκα ἔχει μίσος ἐναντίον τοῦ ἀνδρα της. Διότι ὁ ἀνδρας μπορεῖ νά ζεῖ συμβατικά, ἐνῶ ἡ γυναίκα ὄχι. Ζεῖ μισώντας. Δυστυχῶς, αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια καί ὅσο καί ἂν θέλουμε νά τήν ἐξωραΐσουμε μέ τά χριστιανικά μας αἰσθήματα, δηλώνοντας ὅτι “ἐγὼ δέν μισῶ, ἀλλά σηκώνω τόν σταυρό τοῦ γάμου” καί ἄλλα παρόμοια “κλισέ”, ἡ ἀλήθεια δέν ἀλλάζει. Αὐτά χρησιμεύουν μόνο γιά νά καθησυχάζουν τόν μυθικό κόσμο τῆς γυναίκας καί νά τῆς ἐξασφαλίζουν τήν ἡσυχία της. Τό μίσος, ὅμως, πῶς τό ἀντιμετωπίζουμε; Πρόκειται γιά πολύ σοβαρό ζήτημα καί πρέπει νά ἐπικεντρώσουμε τήν προσοχή μας σέ αὐτό. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιατί τά σπίτια εἶναι σάν δύο στρατόπεδα καί γιατί τά παιδιά δέν ξέρουν σέ ποιο στρατόπεδο ἀνήκουν καί ποίος τά στρατολόγησε. Αὐτό τό πρόβλημα δέν εἶναι ἱκανό νά ματαιώσει τήν οἰκογένεια; Αὐτή τή λειτουργία τῆς γυναικείας ψυχῆς, τήν ἔχουν συνειδητοποιήσει, ἄραγε, οἱ γυναῖκες; Τήν ἔχουν συνειδητοποιήσει ἀλλά δέν θέλουν νά τήν ξέρουν. Τό σωστό θά ἦταν νά τήν εἶχαν ἐπισημάνει καί αὐτό νά ἦταν τό ἔναυσμα γιά νά ἐνδιαφερθοῦν περισσότερο. Ἡ γυναίκα ἐκδηλώνει τό μίσος της πρὸς τόν ἀνδρα, ιδίως στό χριστιανικό περιβάλλον, μέ τή σαρκική ἀποχή, σκεπτόμενη “ἐγὼ ἀπέχω γιά πνευματικούς λόγους, γιά τήν πνευματική ἀνάταση, δέν ἀπέχω ἐπειδὴ μισῶ τόν ἄλλο”. Πῶς συμπίπτουν ὅλες οἱ γυναῖκες σ’ αὐτό τό εἶδος τῆς ἐκδίκησης; Πῶς ξέρουν ὅτι αὐτό ἀπασχολεῖ τόν ἀνδρα περισσότερο ἀπό κάθε τί; Καί τό ἐρώτημα εἶναι πῶς ἀπαντᾷ ὁ ἀνδρας σέ αὐτόν τόν πόλεμο. Ὁ ἀνδρας δέν μισεῖ, ἀδιαφορεῖ. Ἡ γυναίκα μισεῖ ὄχι μόνον αὐτόν, μέ τόν ὁποῖο ἔζησε, ἀλλά καί ὁποιονδήποτε τῆς κινήσει τό ἐνδιαφέρον, τόν ἐπιθυμῆσει καί εἰσπράξει ἀπό αὐτόν τήν ἀπόρριψη. Θά στραφεῖ ἐναντίον του γιατί δέν εἶναι δυνατόν ἡ ἀπόκρουση τῶν συναισθημάτων της νά μείνει ἀτιμώρητη. Ἡ γυναίκα δέν μπορεῖ νά ἐκλογικεύσει τά συναισθήματα μίσους καί νά τὰ μετατρέψει σέ ἀγάπη, ὅπως δέν ἐκλογικεύει καί τά συναισθήματα τῆς ἀγάπης της. Πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι εἶναι ἄκρως ἀπαραίτητη ἡ ἐκλογίκευση τῶν συναισθημάτων μας, γιατί ἀλλιῶς θά μᾶς ὁδηγοῦν τά συναισθήματά μας, ἀντὶ νά μᾶς ἐκφράζουν. Τά συναισθήματα χωρίς νοῦν ἡγεμόνα πᾶνε “ὅπου φυσάει ὁ ἄνεμος”. Ὁ ἀνδρας ξέρεي γιατί ἀγαπάει, ὄχι ἐπειδὴ τό αἰσθάνεται, ἀλλά ἐπειδὴ ζεῖ τήν πραγματικότητα. Εἶναι ὑλιστής, γνωρίζει πολύ καλά ὅτι ἐπιθυμεῖ τή γυναίκα σωματικά. Γι’ αὐτό ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνδρῶν ἐπιλέγει μία γυναίκα ὁμορφη καί ἐλκυστική. Οἱ ἄνδρες, ὄντας πολύ ὑλικοί, κάνουν καί τά συναισθήματά τους ὑλικά καί γι’ αὐτό δέν μποροῦν νά κάνουν λάθος στήν κρίση τους καί νά ἰσχυρισθοῦν ὅτι “ἐπέλεξα ἓνα πρόσωπο καί μετὰ μοῦ βγῆκε ἀλλιῶς”. Ἡ γυναίκα, ὅμως, τό λέει πολύ συχνά αὐτό, γιατί ἀκόμη καί ἡ ὑλική καί ἡ σαρκική σχέση εἶναι γι’ αὐτήν συναισθηματική.

Ἄννα Μανωλάκη

Δικηγόρος

Ἡ Παράσταση τῆς χρονιάς!

“ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ”

Γιὰ πολλοστή χρονιά τό Νεανικό Κέντρο τῆς Ἑνορίας τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγίου Νικολάου Πευκακίων ὀργάνωσε ἀποκριάτικη γιορτή στήν αἴθουσα “ΔΕΛΦΟΙ” τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Ρουμελιωτῶν τήν Κυριακή 10 Μαρτίου.

Στήν εἰσαγωγική προσφώνησή του ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου **π. Πασχάλης Γρίβας** καλωσόρισε τοὺς προσκεκλημένους καί παριστάμενους ὑπενθυμίζοντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται, ὄχι μόνον γιὰ τήν πνευματική οἰκοδομή τῶν ἀνθρώπων ἀλλά καί γιὰ τήν ξεκούρασή τους καί τήν ἀναψυχή-διασκέδασή τους.

Ἡ συγγραφέας τοῦ ἔργου “**Τό ἀηδόνι τοῦ αὐτοκράτορα**” κ. **Νινέττα Βολουδάκη**, πού διασκεύασε τό παραμῦθι τοῦ Χάνς Κρίστιαν Ἀντερσεν, ἀνέτρεξε στό παρελθόν μέχρι τήν ἀρχαία Ἑλληνική μυθολογία ὅπου ἀνιχνεύονται οἱ ρίζες τοῦ σχετικοῦ μύθου. Τό παραμῦθι καί τό ἔργο λέει κάποιες αἰώνιες ἀλήθειες. Παραβλέπουμε ἢ ἀγνοοῦμε φαινομενικά ἀσήμαντα πράγματα καί, δέν ἀξιοποιοῦμε αὐτά πού ἔχουν νά μᾶς προσφέρουν.

Ἡ κατηχήτρια κ. **Μαρίνα Διαμαντῆ**, πού εἶχε ἐπωμισθεῖ τήν εὐθύνη καί τοὺς κόπους τῆς παρ-
ραστάσεως καί ἐλειτουργ-

Ἡ συγγραφέας κ. Νινέττα Βολουδάκη
γησε ὡς σκηνοθέτις, εἶπε ὅτι μέ τήν ἐργασία αὐτή ἱκανοποιεῖται καί μία ἀνάγκη τῶν παιδιῶν νά ἐκφραστοῦν. Σκιαγραφῶντας συνοπτικά τόν κόσμο ὅπου ζοῦμε μέ τόσα ἀρνητικά στοιχεῖα γιὰ τά παιδιά σ’ ὅλους τοὺς χώρους (οἰκογένεια, σχολεῖο, κοινωνία), ἐτόνισε τήν μεγάλη ἀναγκαιότητα γιὰ Ἑνοριακά Νεανικά Κέντρα ὅπου τά παιδιά παίρνουν τά ἀναγκαῖα πνευματικά ἐφόδια γιὰ τόν ἀγῶνα

Ἡ κ. Μαρίνα Διαμαντῆ

τῆς ζωῆς τους.

Ἡ παράσταση ἀπετέλεσε τόν κεντρικό κορμό τῆς ἐκδηλώσεως. Ὅταν

ἄνοιξε ἡ αὐλαία εἶχαμε τήν εὐχάριστη ἔκπληξη ἑνός ωραίου σκηνικοῦ ἐπαγγελματικῶν προδιαγραφῶν. Ἐνας πανέμορφος κῆπος καί πίσω ἀπό τά δέντρα του τό ἀνάκτορο. Στήν ἀριστερή πλευρά τῆς σκηνῆς ἡ φωλιά τοῦ ἀηδονιοῦ μέ αὐγά. Στήν δεξιά πλευρά ἡ αἶθουσα τοῦ θρόνου. Ἐτσι δέν χρειαζόταν ἀλλαγὴ σκηνικῶν στήν ἐναλλαγὴ τῶν σκηνικῶν πού ὑπάρχουν στήν ἐξέλιξη τῆς ὑποθέσεως. Ἡ μουσικὴ ἐπιμέλεια τοῦ κ. **Μανώλη Βολουδάκη** δημιουργοῦσε εὐφρόσυνη ἀτμόσφαιρα καί μᾶς χάρισε τό μοναδικό κελάδημα τοῦ ἀηδονιοῦ.

Ἦθοποιοί: 45 πρόσωπα ἀπὸ νηπιακῆς ἡλικίας μέχρι φοιτητές! Ματαίως θά ἀναζητήσετε χάσμα ἡλικιῶν στὸν χώρο τῆς Ἐκκλησίας. Μποροῦμε νά ἀντι-

ληφθοῦμε τόν μόχθο τῆς “σκηνοθέτιδος” πού ἀνέλαβε νά “ἐνορχηστρώσει” αὐτό τό ἐτερόκλητο πλῆθος.

Ἡ ροὴ τοῦ μύθου τοῦ ἔργου δέν ἦταν ἀδιάκοπη. Εἶχαμε παρεμβολὴ μουσικοχορευτικῶν

ίντερμέδιων.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νά διατυπωθεῖ ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου μέ ἐνέργειες καί διαλόγους μόνον, πολύ σοφά ἡ συγγραφέας, μιμούμενη

ἐμπειρους τεχνίτες τοῦ χώρου, ἀνέθεσε σέ ἀφηγητές κάποια μέρη του.

Διάφορα πρόσωπα γνωρίζουν ἀπό τό κελάδημά του τό ἀηδόνι. Ὁ ζωγράφος τό ἔχει ἰδεῖ καί τό ἔχει ζωγραφίσει, ὁ ποιητής ἐμπνεύστηκε ἀπό αὐτό καί ὁ συγγραφέας τό ἔχει ὑμνήσει μέ τό λογοτεχνικό του ταλέντο. Ὁ Αὐτοκράτορας ἀγνοεῖ ὅτι στούς κήπους του ζεῖ αὐτός ὁ φτερωτός μελωδός. Δέν ψέγει τόν ἑαυτὸν του γιὰ τὴν ἄγνοιά του, οὔτε γιὰ τό γεγονός ὅτι δέν ἀξιοποίησε τὴν γνώση τῶν ἄλλων. Ἐπιτιμᾷ καί ἀπειλεῖ τόν ὑπασπιστή του. Κλεισμένος στό ἀνάκτορό του δέν περπάτησε στούς κήπους του ἡμέρα ἢ νύχτα γιὰ νὰ ἀκούσει τό μοναδικό κελάδημά του.

Τοῦ φέρνουν τό ἀηδόνι, εὐφραίνεται ἀπὸ τὴν μελωδία του. Ἄνθρωποι του θέλουν νὰ τό στολίσουν μέ περιδέрайο. Τό ἀηδόνι δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τεχνητὰ στολίδια. Ὅταν ἔχουμε πνευματικὴ ἔνδεια προσπαθοῦμε νὰ τὴν ἀναπληρώσουμε μέ ἐξωτερικά στολίδια, τοῦ σώματος. Θέλουν νὰ τό κρατήσουν μόνιμα στό ἀνάκτορο. Ἐκεῖνο προτιμᾷ τὴν ἐλευθερία του. Ἡ φυλακή, εἶναι σκλαβιά, καί ἄς εἶναι χρυσό τό κλουβί.

Ὁ Βασιλέας γειτονικῆς χώρας στέλνει στὸν Αὐτοκράτορα δῶρο τεχνητό, κουρδιστό ἀηδόνι ἐντυπωσιακῆς ἐμφανίσεως. Ὁ Αὐτοκράτορας θέλγεται, ἀπὸ τό τεχνολογικό ἐπίτευγμα καί εὐχαρίστως τό δέχεται, περιφρονῶντας τό ἀληθινὸ ἀηδόνι. Κάπως ἔτσι τὴν ἔπαθαν καί ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐὰ πού πλανήθηκαν ἀπὸ τὸν Ὅφη, καί ἀντὶ νὰ γίνουν θεοὶ ἔχασαν τὸν Παράδεισο. Πόσες φορές καί ἐμεῖς δέν ἔχουμε πλανηθεῖ, καί ἀντὶ νὰ ἐπιτύχουμε τό σωστό, τό οὐσιαστικό

συμφέρον, πού μόνον ό Πλάστης μας γνωρίζει καί θέλει, μέ τίς έσφαλμένες έπιλογές μας φθάνουμε σέ αποτυχίες, αδιέξοδα, συμφορές. Μέ κωμικό τρόπο τό έργο μās έπισημαίνει ότι, λόγω έλλείψεως πνευματικής υγείας νομίζουμε ότι ακούμε αηδόνι, ένώ οί ήχοι προέρχονται από άγελάδα καί βάτραχο.

Τό κουρδιστό τεχνητό αηδόνι χαλάει, ό Αυτοκράτορας άρρωσταίνει. Θεραπεύεται μέ τήν παρουσία καί τό κελάδημα του άληθινου αηδονιου. Θα πηγαίνει στό ανάκτορο... νά του τραγουδάει. Η ασθένεια του σώματος, συνέπεια τής ασθένειας τής ψυχής, μπορεί νά αποδειχθεί δώρο Θεου. Νά μās όδηγήσει σέ αύτογνωσία, μετάνοια, θεραπεία ψυχικών νοσημάτων.

Η αύλαία κλείνει, θερμό χειροκρότημα πού εκφράζει τήν ίκανοποίηση

τῶν παρισταμένων φέρνει τούς “ἡθοποιούς” στή σκηνή γιά νά ἐκφράσουν τίς εὐχαριστίες τους μέ τήν υπόκλισή τους καί τή χαρά στά πρόσωπά τους. Ὁ π. Πασχάλης παρουσιάζει τούς συντελεστές τῆς παραστάσεως καί τούς “ἡθοποιούς” ἀναφέροντας καί τόν ρόλο πού ὑποδύθηκαν. Ὁ π. **Νικόλαος Φίλιας** ἀπαγγέλλει ποίημά του πού ἐκθέτει τήν υπόθεση τοῦ ἔργου καί τά ἐκπεμπόμενα

μηνύματα καθώς καί τά ὀνόματα ὄλων τῶν “ἡθοποιῶν”. Δίκαιος ἔπαινος γιά τήν κ. Μαρίνα Διαμαντή ἡ ἰδιαίτερη ἔκφραση τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἔργου της.

Ἀκολούθησε χαιρετισμός τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μέ ἐπαίνους γιά τήν τελετή, τήν παράσταση, τούς συντελεστές, τά παιδιά, τό ἔργο τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγίου Νικολάου. Μεστή οὐσιαστικοῦ

περιεχομένου ή όμιλία του προέδρου του Πνευματικού Κέντρου Ρουμελιωτών κ. Δημητρίου Κουτρούμπα.

Τήν έορτή έκλεισε ό πρωτοπρεσβύτερος π. **Βασίλειος Βολουδάκης** μέ

ούσιαστικές πνευματικές προεκτάσεις των μηνυμάτων του έργου.

Τέλος, ό εκπρόσωπος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου, πρωτοπρεσβύτερος π. **Δημήτριος Νίκου**, κατόπιν προσκλήσεως του π. Βασιλείου

διένειμε μικρά δώρα (προσφορά του Έκκλ. Συμβουλίου του Ναού) στους “ήθοποιούς” της Παραστάσεως.

Νίκος Τσιρώνης

Η ΕΝΟΡΙΑ ΩΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

Ὅμιλίες μέ σκοπό νά βοηθηθοῦμε
στήν πνευματική μας ζωή γίνονται στήν Ἐνορία μας,
στήν Πνευματική ΕΣΤΙΑ τῶν Ἐκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ»,
Μαυρομιχάλη 96 :

- Κάθε **ΚΥΡΙΑΚΗ** πρωΐ, μετά τήν Θ. Λειτουργία,
ἀπό τίς 11:30 ἕως τίς 1:30 τό μεσημέρι,
μέ γενικό Θέμα:

«Διάγνωση καί θεραπεία τῶν προβλημάτων
τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μέ ὁδηγό τίς

“ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ” τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου».

Κατά τήν διάρκεια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θέματος γίνεται διάλογος μέ τοὺς ἀκροατές.
Πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς ὁμιλίας παρατίθεται δωρεάν ἓνα μικρό πρόγευμα
πρός ἀναψυχήν τῶν προσερχομένων εὐθύς μετά τή Θ. Λειτουργία.

Κάθε ΤΡΙΤΗ

- Τά **ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ** τῆς ΤΡΙΤΗΣ, 6 - 7μ.μ., με γενικό Θέμα:
«**Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**».
- **Η ΣΧΟΛΗ ΣΥΖΥΓΩΝ & ΓΟΝΕΩΝ** ἀρχίζει ἀμέσως μετά, 7 - 8μ.μ.
Ἐπεύθυνος Συνάξεων: π. Βασίλειος Βολουδάκης.

- Κάθε **ΤΕΤΑΡΤΗ** ἀπόγευμα, στό Παρεκκλήσιο τοῦ Ἀγ. Νεκταρίου μετά τόν
Ἑσπερινό καί τήν Παράκληση οἱ ὁμιλίες ἔχουν γενικό Θέμα: «**Μέ ὁδηγό τήν
Παλαιά καί τήν Καινή Διαθήκη**».

Ἐπεύθυνος - Συντονιστής: π. Φίλιππος Μίαρης.

